

Nieuwsbrief PFR Updates

Nummer 6, 2026

Redactie: W.M. Schrama, L. Hu, M. Jonker, M. van der Leeden en J. Tigchelaar.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2026:252](#) 13-03-2026

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2026:246](#) 13-03-2026

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2026:235](#) 06-03-2026

[Parket bij de Hoge Raad, ECLI:NL:PHR:2026:239](#) 06-03-2026

Hof

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2026:1273](#) 03-03-2026

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2025:2709](#) 03-12-2025

Rechtbank

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2026:1024](#) 12-03-2026

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2026:1727](#) 05-03-2026

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2026:1175](#) 05-03-2026

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2026:2280](#) 04-03-2026

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2026:803](#) 19-02-2026

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2026:4629](#) 05-02-2026

RECHTSPRAAK

Ondertoezichtstelling. Hoger beroep tegen afwijzing verlengingsverzoek terwijl ondertoezichtstelling is verlopen. Mag het hof (ambtshalve) een nieuwe ondertoezichtstelling uitspreken?

Feiten en omstandigheden

In deze zaak heeft de kinderrechter in de rechtbank het verzoek van de gecertificeerde instelling (GI) tot verlenging van de ondertoezichtstelling van de minderjarigen afgewezen. De vader en de GI zijn hiervan (tijdig) in hoger beroep gekomen. Op dat moment was de ondertoezichtstelling reeds verlopen. De maatregel was van rechtswege geëindigd, omdat de termijn van de ondertoezichtstelling niet was verlengd. Het gerechtshof heeft onderkend dat de ondertoezichtstelling niet meer kan worden verlengd, maar heeft de minderjarigen (opnieuw) onder toezicht gesteld van de GI met ingang van de datum van de beschikking in hoger beroep. In cassatie klaagt de moeder dat het gerechtshof niet bevoegd was om (ambtshalve) een nieuwe ondertoezichtstelling van de minderjarigen uit te spreken.

De klachten van moeder houden kort gezegd het volgende in: het hof miskent dat wanneer de ondertoezichtstelling van de minderjarigen van rechtswege is geëindigd door het verstrijken van de door de kinderrechter bepaalde duur, de rechter in het hoger beroep tegen de afwijzing van het verlengingsverzoek de verlopen ondertoezichtstelling niet meer kan verlengen en evenmin een nieuwe ondertoezichtstelling kan uitspreken. In dat geval ligt het op de weg van de Raad voor de Kinderbescherming (de raad) om een nieuw verzoek tot ondertoezichtstelling in te dienen bij de kinderrechter. Het hof miskent dat het niet bevoegd is om in hoger beroep een nieuwe ondertoezichtstelling uit te spreken, omdat daarvoor de procedure bij de kinderrechter is voorgeschreven (art. 1:255 BW). Bovendien is het hof buiten de grenzen van de rechtsstrijd getreden door zelfstandig een nieuwe ondertoezichtstelling van de minderjarigen uit te spreken, hoewel geen van de partijen hierom heeft verzocht.

Beoordeling en motivering

Nadat een ondertoezichtstelling van rechtswege is geëindigd door het verstrijken van de door de kinderrechter bepaalde duur, kan deze maatregel niet meer worden verlengd; wel kan de

minderjarige in een dergelijk geval, indien aan de voorwaarden daarvoor is voldaan, opnieuw op grond van artikel 1:255 BW onder toezicht worden gesteld. Het hof heeft dit ook met zoveel woorden onderkend. Voor zover het middel ervan uitgaat dat het hof de verlopen ondertoezichtstelling van de minderjarigen heeft verlengd, mist het middel feitelijke grondslag.

A-G Ibili stelt dat het middel terecht klaagt dat het hof (ambtshalve) geen nieuwe ondertoezichtstelling had mogen uitspreken. Het hof heeft ambtshalve, zonder een daartoe strekkend verzoek van een belanghebbende, de minderjarigen in hoger beroep opnieuw onder toezicht gesteld. Hiermee heeft het hof miskend dat een ondertoezichtstelling op grond van artikel 1:255 lid 2 BW wordt uitgesproken 'op verzoek' van de raad, het openbaar ministerie of, als de raad niet tot indiening van een verzoek overgaat, een ouder en degene die niet de ouder is en de minderjarige als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt. Blijkens de parlementaire geschiedenis heeft de wetgever hiermee tot uitdrukking willen brengen dat een ondertoezichtstelling 'slechts op verzoek' van een van de in artikel 1:255 lid 2 BW genoemde belanghebbenden kan worden uitgesproken. Het hof heeft derhalve blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting door de minderjarigen in strijd met artikel 1:255 lid 2 BW ambtshalve, zonder een daartoe strekkend verzoek van een belanghebbende, in het kader van het hoger beroep tegen de afwijzing van het verlengingsverzoek opnieuw onder toezicht te stellen.

Voor het geval het hof in het verzoek van de vader en/of de GI een grondslag zou hebben gevonden om met ingang van de datum van de beschikking in hoger beroep een nieuwe ondertoezichtstelling uit te spreken, heeft het hof miskend dat de vader noch de GI in een dergelijk verzoek kunnen worden ontvangen. De GI behoort niet tot de in artikel 1:255 lid 2 BW genoemde belanghebbenden die de ondertoezichtstelling van de minderjarigen kunnen verzoeken. De vader is weliswaar belanghebbende, maar hij kan alleen een ondertoezichtstelling verzoeken als de raad daartoe niet overgaat.

Voor het geval het hof in het verzoek van de vader en/of de GI een grondslag zou hebben gevonden om met ingang van de datum van de beschikking in hoger beroep een nieuwe ondertoezichtstelling uit te spreken, heeft het hof bovendien miskend dat een dergelijk verzoek niet voor het eerst in hoger beroep kan worden gedaan. In eerste aanleg lag uitsluitend een verzoek van de GI voor om de ondertoezichtstelling van de minderjarigen te verlengen.

Het hof motiveert als volgt zijn beslissing om, ondanks dat de ondertoezichtstelling is verlopen, de afwijzing van het verlengingsverzoek in hoger beroep te toetsen: '(...) Zoals ook ter zitting is besproken is het hof echter van oordeel dat het niet zo kan zijn dat van een uitgesproken verlenging wel beroep open staat hetwelk tot een andere beslissing kan leiden

en van een afwijzing niet. Ook een afwijzing moet door een hogere rechter kunnen worden getoetst en tot een andere beslissing kunnen leiden.’ Hiermee verliest het hof uit het oog dat de toewijzing en de afwijzing van een verlengingsverzoek niet op één lijn kunnen worden gesteld, omdat in het eerste geval wel maar in het tweede geval geen sprake zal zijn van een inbreuk op rechten die door artikel 8 lid 1 EVRM worden beschermd. Alleen in geval van een inbreuk op door artikel 8 lid 1 EVRM beschermde rechten zou de toetsing van de rechtmatigheid van een verlopen kinderbeschermingsmaatregel in hoger beroep gerechtvaardigd kunnen zijn.

Conclusie

De conclusie strekt tot vernietiging van de bestreden beschikking en tot afdoening door de Hoge Raad zelf.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-03-2026

ECLI: ECLI:NL:PHR:2026:246

Zaaknummer: 25/02770

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Gezagsbeëindiging maakt in dit geval geen ongerechtvaardigde inbreuk op artikel 8 EVRM en de rechtspraak van het EHRM.

Feiten en omstandigheden

De ouders hebben drie kinderen, onder wie minderjarige één, geboren in 2011, en minderjarige twee, geboren in 2012. De ouders hebben nog een meerderjarige dochter, maar daar gaat deze beslissing niet over. De ouders hadden tot de bestreden beschikking het gezag over de twee minderjarigen. De minderjarigen staan sinds 17 mei 2013 onder toezicht van de gecertificeerde instelling (GI). De minderjarigen zijn op 22 december 2021 uit huis geplaatst. De kinderrechtster had daarvoor een eerdere machtiging gegeven. Zij hebben eerst samen in een gezinshuis gewoond. Minderjarige één is in 2025 verhuisd naar een crisisgroep, minderjarige twee woont sinds 1 december 2025 in een ander gezinshuis.

De Raad voor de Kinderbescherming (de raad) heeft de rechtbank verzocht het gezag van de ouders te beëindigen. De rechtbank heeft het verzoek van de raad toegewezen en de GI tot voogd over de kinderen benoemd.

De ouders zijn het niet eens met de beslissing van de rechtbank. De ouders willen het gezag houden omdat zij willen blijven meebeslissen over belangrijke zaken in het leven van de minderjarigen. De ouders brengen verder naar voren dat met een lichtere maatregel dan de gezagsbeëindiging kan worden volstaan. De ouders erkennen dat een vrijwillige uithuisplaatsing geen goed alternatief is voor de gezagsbeëindiging. De ouders noemen als minder ingrijpend alternatief voor de gezagsbeëindiging de verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing. Ook zou gezagsbeëindiging niet de noodzakelijke rust opleveren voor de minderjarigen.

Beoordeling en motivering

Het hof is net als de rechtbank van oordeel dat het gezag van de ouders beëindigd moet worden. Voor het hof is duidelijk geworden dat de ouders niet in staat zijn om binnen een voor de minderjarigen aanvaardbare termijn de verantwoordelijkheid voor hun verzorging en opvoeding te dragen. Zoals de rechtbank heeft overwogen worden de minderjarigen ernstig in

hun ontwikkeling bedreigd. De ouders bestrijden dat ook niet en erkennen dat het opgroeiperspectief niet meer bij hen is. Behoud van het gezag is niet in het belang van de minderjarigen volgens het hof. Als thuisplaatsing niet meer kan en daar niet meer naar toegewerkt kan worden, past het in het systeem van de wet dat het gezag van de ouder(s) op enig moment wordt beëindigd. Aangezien de gezagsbeëindiging is gebaseerd op de wet en er goede redenen voor zijn, is er – anders dan de ouders hebben aangevoerd – geen sprake van strijd met artikel 8 EVRM of rechtspraak van het EHRM. Verder staat de gezagsbeëindiging in een redelijke verhouding tot het na te streven doel (proportionaliteitsbeginsel) en is het beoogde resultaat, te weten rust en duidelijkheid voor de minderjarigen, niet te bereiken met een minder ingrijpend alternatief (subsidiariteitsbeginsel).

Conclusie

Het hof bekrachtigt de beschikking van de rechtbank.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 03-03-2026

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2026:1273

Zaaknummer: 200.360.345/01

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

De kinderrechter verleent vervangende toestemming voor het laten afnemen van diagnostiek. Omdat het niet bekend is welke vervolgbehandeling zal worden geadviseerd verleent de kinderrechter geen vervangende toestemming voor deze vervolgbehandeling.

Feiten en omstandigheden

De twee minderjarige kinderen staan onder gezag van de vader en de moeder, maar verblijven in een gezinshuis en staan onder toezicht van de gecertificeerde instelling (GI). De GI verzoekt vervangende toestemming voor medische behandeling en diagnostiek van de kinderen, nadat de vader geweigerd heeft deze toestemming te geven. De eventuele vervolgbehandeling hangt af van de diagnostiek. De moeder is het eens met het verzoek van de GI. De vader weigert, omdat hij stelt dat nu het behandelingsplan nog niet duidelijk is, hij het niet eens is met de inhoud.

Beoordeling

De kinderrechter stelt dat de GI voldoende heeft aangetoond dat diagnostisch onderzoek nodig is om ernstig gevaar voor de gezondheid van de kinderen af te wenden. Zij vertonen hechting- en traumaklachten en het is nodig te onderzoeken bij welke therapieën de kinderen baat hebben. De vader heeft zijn standpunt onvoldoende onderbouwd en geen goede redenen aangevoerd om het diagnostisch onderzoek niet uit te voeren.

Wel stelt de rechter dat op voorhand vervangende toestemming geven voor een eventuele behandeling niet mogelijk is, nu dit zal afhangen van de diagnostiek. Voor een vervolgbehandeling zal opnieuw vervangende toestemming aangevraagd moeten worden, mocht een ouder het hier niet mee eens zijn.

Conclusie

De rechter geeft vervangende toestemming voor het diagnostisch onderzoek, maar nog niet voor een eventuele vervolgbehandeling.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 05-03-2026

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2026:1175

Zaaknummer: C/08/343577 / JE RK 26-44

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Een persoon wiens goederen onder bewind gesteld zijn, is volgens de A-G belanghebbende in de zin van artikel 798 lid 1 Rv in een prejudiciële vragenprocedure over de vergoeding voor de bewindvoerder.

Feiten en omstandigheden

De rechtbank Limburg heeft prejudiciële vragen gesteld rondom de verhuisvergoeding voor de beschermingsbewindvoerder. Dit is een Aanvullende Beloning die de bewindvoerder kan krijgen als de persoon wiens goederen onder bewind gesteld zijn gaat verhuizen, en er dus mogelijk extra werk op het bord van de bewindvoerder terechtkomt. De vragen zien op de toepasbaarheid hiervan, de bewijsvoering en over de mogelijkheid om aan te vragen met terugwerkende kracht. De rechthebbende is alleen helemaal niet betrokken bij de procedure, en daarmee niet in de gelegenheid gesteld zich uit te laten over het voornemen van de kantonrechter om prejudiciële vragen te stellen noch over de inhoud.

Conclusie A-G

De A-G stelt dat de persoon wiens goederen onder bewind zijn gesteld wel bij de procedure betrokken had moeten worden, aangezien de persoon belanghebbende is in de zin van artikel 798 lid 1 Rv.

Het beschermingsbewind tast niet de bevoegdheid van de rechthebbende aan om zelfstandig in rechte op te treden en rechtsmiddelen aan te wenden, tenzij uit het bewind een beperking op die bevoegdheden voortvloeit. Daarvan is geen sprake.

In principe dient de rechthebbende de Aanvullende Beloning van de bewindvoerder zelf te betalen. Dat is relevant bij het bepalen van het belanghebbendenbegrip. Wie als belanghebbende in de zin van artikel 798 lid 1 Rv kan worden aangemerkt, hangt af van het onderwerp van de rechtszaak en van de rechten of verplichtingen waarop de betrokken persoon of instelling zich beroept. Alleen als de onder bewind gestelde persoon rechtstreeks door de rechterlijke beslissing wordt geraakt, is die persoon belanghebbende. De A-G concludeert dat daarvan sprake is, nu de persoon zelf de Aanvullende Beloning zal moeten

betalen.

De A-G geeft de Hoge Raad daarom in overweging de prejudiciële vragen nog niet te beantwoorden, maar de zaak terug te verwijzen, zodat de persoon wiens goederen onder bewind zijn gesteld kan worden betrokken in de procedure.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 13-03-2026

ECLI: ECLI:NL:PHR:2026:252

Zaaknummer: 26/00083

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Echtscheidingsprocedure. Verandering en vermeerdering verzoek in hoger beroep (art. 283 en art. 130 Rv in verbinding met art. 362 Rv). Nevenvoorziening in hoger beroep (art. 827 Rv). Tweeconclusieregel en uitzondering vanwege aard van het geschil. Hoor en wederhoor.

Feiten en omstandigheden

Er spelen zowel in eerste aanleg als in hoger beroep veel geschillen tussen partijen, waarbij het hier alleen nog gaat om het gezag van partijen, dat zij gezamenlijk over hun twee kinderen uitoefenen. De rechtbank heeft de echtscheiding uitgesproken en het verzoek van de vrouw om haar te belasten met eenhoofdig gezag afgewezen. Tevens heeft de rechtbank een beslissing genomen over de andere verzoeken van partijen. De man is in hoger beroep gekomen. In incidenteel hoger beroep heeft de vrouw, onder meer, verzocht haar (alsnog) te belasten met eenhoofdig gezag. Bij verweerschrift in incidenteel hoger beroep heeft de man, onder meer, een aantal nieuwe verzoeken gedaan en verzoeken vermeerderd. In cassatie is van belang dat hij heeft verzocht de beschikking van de rechtbank te vernietigen voor zover daarbij het gezamenlijk gezag in stand is gelaten en, te bepalen dat alleen aan hem het gezag zal toekomen. De vrouw heeft schriftelijk bezwaar gemaakt tegen de nieuwe verzoeken, tevens vermeerdering en/of verandering van de verzoeken van de man en het hof verzocht hem niet-ontvankelijk te verklaren in deze verzoeken. Specifiek ten aanzien van het nieuwe verzoek van de man om eenhoofdig gezag verzoekt zij het hof een standpunt in te nemen over dit verzoek van de man, opdat zij zich tijdig kan verweren, mocht het hof beslissen dit verzoek toe te laten. Het hof heeft, onder meer, bepaald dat de man voortaan alleen belast is met het gezag over de kinderen. Het hof heeft daartoe overwogen:

‘4.6 Het hof heeft ter zitting de bezwaren van de vrouw afgewezen en geoordeeld dat de nieuwe verzoeken en vermeerdering van de verzoeken van de man toelaatbaar zijn. De nieuwe verzoeken en vermeerderingen van de verzoeken van de man waartegen de vrouw bezwaar maakt, zien op verzoeken van de man met betrekking tot de gezamenlijke gezagsuitoefening ex artikel 1:253a BW (waaronder de hoofdverblijfplaats en zorgregeling), het verzoek tot het toekennen van het eenhoofdig gezag en verzoeken wat betreft de

kinderalimentatie. De aard van het geschil brengt echter in dit geval mee dat in een later stadium nog een grief kan worden aangevoerd of zodanige verandering of vermeerdering van verzoek kan plaatsvinden, zodat het hof, zoals ter zitting is beslist, aan de bezwaren van de vrouw voorbij gaat.

(...)

5.5 Het hof is van oordeel dat het verzoek van de man om belast te worden met het eenhoofdig gezag kan worden meegenomen in deze procedure, nu de kwestie van het gezag aan het hof voorligt. Zoals hiervoor in rov. 4.6 al is overwogen, passeert het hof het bezwaar van de vrouw tegen het verzoek van de man om toekenning van het eenhoofdig gezag.'

De vrouw heeft beroep in cassatie ingesteld.

Het middel klaagt in de kern dat de nieuwe verzoeken van de man in het late stadium van de procedure niet meer toelaatbaar waren. Mochten die nieuwe verzoeken nog wel toelaatbaar zijn, wordt geklaagd dat het hof de vrouw in de gelegenheid had moeten stellen verweer te voeren tegen deze verzoeken, althans onvoldoende heeft gemotiveerd waarom het hof dat niet heeft gedaan.

Conclusie A-G

De A-G gaat allereerst in zijn algemeenheid op deze leerstukken in.

Verandering of vermeerdering van een verzoek

Op grond van artikel 283 Rv is, zolang de rechter nog geen eindbeschikking heeft gegeven, de verzoeker bevoegd om het verzoek of de gronden daarvan te veranderen of te vermeerderen. Daarbij is artikel 130 Rv van overeenkomstige toepassing in de verzoekschriftprocedure. Op grond van deze bepaling kan de verweerder bezwaar maken tegen de verandering of vermeerdering vanwege strijd met de goede procesorde. Tegen de beslissing op het bezwaar staat ingevolge artikel 130 lid 2 Rv geen hogere voorziening open. Voor dit rechtsmiddelenverbod geldt ook niet de doorbrekingsjurisprudentie. Krachtens de schakelbepaling van artikel 362 Rv is artikel 283 Rv ook van toepassing in hoger beroep. Een partij die in eerste aanleg een (zelfstandig) verzoek heeft gedaan kan dit verzoek in hoger beroep dus veranderen of vermeerderen, mits voldaan is aan zowel de eisen van een goede procesorde (art. 130 Rv) als, in beginsel, de tweeconclusieregel. Voor een verandering of vermeerdering van verzoek geldt dus niet de eis van connexiteit. Op grond van artikel 362 Rv kan in hoger beroep echter niet voor het eerst een zelfstandig verzoek gedaan worden. De verweerder die in eerste aanleg geen zelfstandig verzoek heeft gedaan kan dit dus niet

herstellen door in hoger beroep alsnog een zelfstandig verzoek te doen. Op deze laatste regel geldt een uitzondering voor echtscheidingsprocedures.

Tweeconclusieregel en uitzondering; hoor en wederhoor

In de terminologie van de verzoekschriftprocedure houdt de tweeconclusieregel in dat grieven en een verandering of vermeerdering van het verzoek in beginsel uiterlijk in het beroepschrift of in het verweerschrift naar voren moeten worden gebracht. Deze regel lijdt volgens vaste rechtspraak onder meer uitzondering indien de aard van het geschil meebrengt dat in een later stadium nog een grief kan worden aangevoerd of een verandering of vermeerdering van verzoek kan plaatsvinden. In familiezaken is de uitzondering op deze grond door de Hoge Raad aanvaard voor vaststelling van alimentatie en voor vaststelling van een omgangsregeling, nu deze moeten zijn gebaseerd op de omstandigheden zoals deze zijn ten tijde van de uitspraak van de rechter, en de uitspraak ter zake voor wijziging vatbaar is als nadien de van belang zijnde omstandigheden zijn gewijzigd dan wel bij het doen van de uitspraak van onjuiste of onvolledige gegevens is uitgegaan. In zijn uitspraak van 16 mei 2025 heeft de Hoge Raad, wederom op grond van de aard van het geschil, bovendien een uitzondering op de tweeconclusieregel aanvaard bij de beslissing op een verzoek om vervangende toestemming voor een verhuizing met minderjarigen of een verzoek tot het geven van een bevel om terug te verhuizen, omdat ook deze uitspraak dient te zijn gebaseerd op de omstandigheden ten tijde van de uitspraak van de rechter. Aan deze reden voegt de Hoge Raad voor verhuisgeschillen op grond van artikel 1:253a BW met het beroep op het belang van het kind nog een reden voor een uitzondering op de tweeconclusieregel toe. Indien de appelrechter in afwijking van de tweeconclusieregel een verandering of vermeerdering van een verzoek toestaat moet hij wel de andere partij uitdrukkelijk in de gelegenheid stellen zich uit te laten over het gewijzigde of het nieuwe verzoek. Dit vloeit immers voort uit het beginsel van hoor en wederhoor (art. 19 Rv) en de eisen van een goede procesorde (art. 130 Rv). In dit kader wijst de A-G ook op voornoemde uitspraak.

Onderscheid eisen van een goede procesorde (art. 130 Rv) en tweeconclusieregel

In geval van verandering of vermeerdering van een verzoek in appel geldt dus, naast de eisen van een goede procesorde van artikel 130 Rv, ook de tweeconclusieregel. De Hoge Raad lijkt in zijn uitspraak van 25 maart 2016 een onderscheid te maken tussen deze twee regels. Gelet op dit onderscheid gaat de A-G ervan uit dat de beoordeling door de appelrechter in het kader van de tweeconclusieregel niet valt onder het rechtsmiddelenverbod van artikel 130 lid 2 Rv. Dat de tweeconclusieregel in de kern beschouwd ook weer een uitwerking is van diezelfde goede procesorde maakt dit niet anders. Anders zou in cassatie nooit meer geklaagd kunnen worden over de toepassing van de tweeconclusieregel in geval van een verandering of

vermeerdering van verzoek.

Nevenvoorziening in hoger beroep

In een procedure die is ingeleid met een echtscheidingsverzoek kan op grond van artikel 827 Rv een nevenvoorziening verzocht worden. Op grond van artikel 827 lid 1 onder c Rv kunnen nevenvoorzieningen over de minderjarige kinderen verzocht worden, waaronder een voorziening betreffende het gezag. Volgens vaste rechtspraak kunnen nevenvoorzieningen verzocht worden in elke fase van de echtscheidingsprocedure, ook nog voor het eerst in hoger beroep en ook als in eerste aanleg geen verweer gevoerd is. Gelet op het voorgaande impliceert deze vaste rechtspraak ook een uitzondering op de regel van artikel 362 Rv dat in hoger beroep niet voor het eerst een zelfstandig verzoek mag worden gedaan. Een in eerste aanleg niet verschenen verweerder in een echtscheidingsprocedure kan blijkens deze rechtspraak in hoger beroep immers wel een nevenvoorziening verzoeken hetgeen dan aangemerkt kan worden als, alsnog, een zelfstandig verzoek. Voor de mogelijkheid in appel een nevenvoorziening te verzoeken, is volgens de A-G irrelevant of de echtscheiding al is uitgesproken door de rechter in eerste aanleg en dat de echtscheiding ten tijde van het hoger beroep mogelijk zelfs al tot stand is gekomen. De A-G gaat er dan ook van uit dat in een appelprocedure over uitsluitend de nevenvoorzieningen van een reeds uitgesproken en wellicht al tot stand gekomen echtscheiding een nieuwe nevenvoorziening op grond van artikel 827 Rv verzocht kan worden. Ook voor nevenverzoeken in hoger beroep gelden de hiervoor besproken tweeconclusieregel en de uitzonderingen daarop en de eisen van hoor en wederhoor.

De A-G keert terug naar de bespreking van onderdeel 1.

Niet ontvankelijk

Subonderdeel 1.1.3, eerste helft, klaagt over de motivering van de uitkomst van de toetsing door het hof op grond van artikel 130 Rv in verbinding met artikel 283 en artikel 362 Rv. De motivering van het hof zou onvoldoende zijn voor het voorbijgaan aan de formele bezwaren van de vrouw tegen het toelaten van de nieuwe verzoeken van de man en aan haar verzoek te beslissen of de nieuwe verzoeken van de man moeten worden toegelaten.

Over de uitkomst van de beslissing op het bezwaar van de vrouw tegen de nieuwe verzoeken van de man en de motivering daarvan kan ingevolge artikel 130 lid 2 Rv in cassatie niet geklaagd worden, zodat de vrouw niet-ontvankelijk is in deze motiveringsklacht.

Ook bij een inhoudelijke bespreking kan deze klacht niet slagen. Voor zover subonderdeel 1.1.3 klaagt dat het hof had moeten motiveren waarom het voorbijgaan aan de formele bezwaren

van de vrouw en haar verzoek om te beslissen of de nieuwe verzoeken van de man moeten worden toegelaten, mist de klacht feitelijke grondslag. Het hof heeft immers uitgelegd dat het voorbijging aan de bezwaren van de vrouw, omdat de nieuwe verzoeken van de man betrekking hebben op het gezamenlijk gezag, het eenhoofdig gezag en de kinderalimentatie, zodat de aard van het geschil meebrengt dat in een later stadium nog een grief kan worden aangevoerd of een vermeerdering van verzoek kan plaatsvinden. Dit is, mede in het licht van hetgeen hierna ten aanzien van subonderdelen 1.1.1 en 1.3 wordt besproken, bovendien voldoende begrijpelijk. Verder heeft het hof met betrekking tot het verzoek van de man om hem te belasten met eenhoofdig gezag gemotiveerd waarom het hof heeft geoordeeld dat (ook) dit verzoek kon worden meegenomen in de procedure, namelijk omdat de gezagskwestie reeds aan het hof voorlag. Bovendien heeft het hof, anders dan het subonderdeel betoogt, gehoor gegeven aan het verzoek van de vrouw om te beslissen op de vraag of de nieuwe verzoeken van de man moesten worden toegelaten, nu het hof daarop ter zitting, zoals eerder aangekondigd door het hof, heeft beslist. Ook in zoverre mist de klacht dus feitelijke grondslag.

Ook subonderdeel 1.2 richt zich tegen de beslissing van het hof op grond van artikel 130 Rv in verbinding met artikel 283 Rv en artikel 362 Rv. Dit subonderdeel klaagt dat het hof heeft miskend dat op grond van artikel 283 Rv in verbinding met artikel 362 Rv alleen de oorspronkelijke verzoeker bevoegd is zijn verzoek na conclusiewisseling in hoger beroep te vermeerderen. Het hof kon het nieuwe verzoek van de man om hem te belasten met eenhoofdig gezag niet in behandeling nemen, omdat hij noch in eerste aanleg, noch in zijn beroepschrift een nevenvoorziening met betrekking tot het gezag heeft verzocht, aldus het subonderdeel.

Ook in deze klacht is de vrouw niet-ontvankelijk gelet op artikel 130 lid 2 Rv. Ook bij een inhoudelijke bespreking kan deze klacht niet slagen. De klacht lijkt ten onrechte uit te gaan van een connexiteitseis die voor de verandering of vermeerdering van een verzoek niet geldt. Bovendien is voor het indienen van een verzoek voor een nevenvoorziening irrelevant of een partij al eerder een verzoek heeft gedaan. Voor zover de klacht ervan uitgaat dat de man geen 'oorspronkelijke verzoeker' was, faalt deze bij gebrek aan feitelijke grondslag, nu hij zowel in eerste aanleg als in principaal hoger beroep verzoeken heeft ingediend.

Wel ontvankelijk

De vrouw is wel ontvankelijk in de klachten van de subonderdelen 1.1.1, 1.3 en 1.4, slot. Het hof heeft ook beoordeeld of in dit geval sprake is van een uitzondering op de tweeconclusieregel. Zoals hiervoor bleek, gaat de A-G ervan uit dat deze beoordeling niet op artikel 130 Rv (i.c. in verbinding met art. 283 en art. 362 Rv) berust. In cassatie kan dus wel geklaagd worden over de

toepassing van de tweeconclusieregel in geval van verandering of vermeerdering van een verzoek. Ook in de klachten die mede inhouden dat de vrouw door het hof in de gelegenheid had moeten worden gesteld om verweer te voeren tegen de door het hof toegelaten nieuwe verzoeken (subonderdeel 1.1.2), althans onvoldoende heeft gemotiveerd waarom het hof haar niet (alsnog) in de gelegenheid heeft gesteld om verweer te voeren (de subonderdelen 1.1.3, tweede helft, en 1.4, grotendeels), is zij ontvankelijk.

Tweeconclusieregel

Subonderdeel 1.1.1 bevat de rechtsklacht dat het hof heeft miskend dat de goede procesorde (de tweeconclusieregel) meebrengt dat de man zijn nieuwe nevenvoorzieningen in beginsel ten laatste in zijn beroepschrift had moeten verzoeken. Het hof had daarom geen acht mogen slaan op het pas bij verweerschrift in incidenteel hoger beroep gedane nieuwe verzoek van de man om hem te belasten met eenhoofdig gezag. Het toekennen van het verzoek tot eenhoofdig gezag is een dusdanig zware maatregel, dat het hof het verzoek van de man in dit stadium van de procedure niet meer kon toestaan.

Subonderdeel 1.1.1 kan niet slagen. Het hof heeft geoordeeld dat de nieuwe verzoeken en vermeerdering van verzoeken van de man (waaronder zijn verzoek om eenhoofdig gezag) toelaatbaar zijn, omdat de aard van het geschil in dit geval meebrengt dat in een later stadium nog een grief kan worden aangevoerd of zo'n verandering of vermeerdering van verzoek kan plaatsvinden, zodat het hof aan de bezwaren die de vrouw ten aanzien van die verzoeken voorbijgaat. Anders dan het subonderdeel betoogt, getuigt dit oordeel niet van een onjuiste rechtsopvatting over de tweeconclusieregel. Het hof neemt een uitzondering op de tweeconclusieregel aan op grond van de aard van het geschil. In dit verband wijst het erop dat de nieuwe verzoeken en vermeerderingen van de verzoeken van de man zien op verzoeken met betrekking tot de gezamenlijke gezagsuitoefening op grond van artikel 1:253a BW (waaronder de hoofdverblijfplaats en zorgregeling), het verzoek tot het toekennen van eenhoofdig gezag en verzoeken wat betreft de kinderalimentatie. Uit de hiervoor besproken vaste rechtspraak blijkt dat de Hoge Raad een uitzondering op de tweeconclusieregel heeft aanvaard op grond van de aard van het geschil voor de vaststelling van alimentatie en van een omgang/zorgregeling en voor de geschillenregeling van artikel 1:253a BW. Dat laatste is weliswaar beslist in een verhuisgeschil, maar de aldaar genoemde argumenten voor de uitzondering op de tweeconclusieregel gelden evenzeer voor andere gezagsgeschillen op grond van artikel 1:253a BW. In deze zaak draait het in het bijzonder om het nieuwe verzoek van de man om hem ingevolge artikel 1:251a BW alleen te belasten met het gezag. Over zo'n verzoek om eenhoofdig gezag heeft de Hoge Raad zich nog niet uitgelaten in het kader van de tweeconclusieregel en de uitzonderingen daarop. Volgens de A-G heeft voor zo'n verzoek, net als voor alimentatie-, omgangs/zorg- en verhuisgeschillen, te gelden dat de rechter een

oordeel moet vellen gebaseerd op de omstandigheden ten tijde van de uitspraak, dus op basis van de meest actuele omstandigheden. Ook in dergelijke zaken zijn de ouders, en zeker ook het kind, er immers bij gebaat dat een beslissing wordt genomen op basis van een juiste en volledige waardering van de van belang zijnde omstandigheden, alsmede dat die beslissing zoveel mogelijk is gebaseerd op actuele feiten. In dit kader plaatst de A-G ook de overweging van het hof dat het verzoek van de man om eenhoofdig gezag kan worden meegenomen, 'nu de kwestie van het gezag aan het hof voorligt'. Door ook dit nieuwe verzoek van de man mee te nemen, naast het verzoek om eenhoofdig gezag van de vrouw en de beslissing van de rechtbank het gezamenlijk gezag in stand te laten, kan het hof de kwestie van het gezag in de volle breedte toetsen. En ook de andere in de vaste rechtspraak van de Hoge Raad genoemde elementen in verband met de aard van het geschil als uitzondering op de tweeconclusieregel gelden voor een verzoek om eenhoofdig gezag. Ook bij zo'n verzoek moet immers, evenals in omgangszaken en gezagsgeschillen op grond van artikel 1:253a BW, een beslissing worden genomen in het belang van het kind (zie art. 1:251a lid 1 BW). Daarnaast zijn ook voorzieningen betreffende de aard van het gezag voor wijziging vatbaar (zie naast art. 1:251a BW, o.m. ook art. 1:253o BW), net als in alimentatie- en omgangszaken. Gelet op het voorgaande brengt ook in geval van een verzoek om eenhoofdig gezag de aard van het geschil mee dat in een later stadium nog een grief kan worden aangevoerd of een verandering of vermeerdering van verzoek kan plaatsvinden, zodat volgens de A-G ook deze categorie zaken valt onder deze door de Hoge Raad geformuleerde uitzondering op de tweeconclusieregel. Dat een beslissing om het gezag aan een van de ouders toe te kennen een zware maatregel behelst, maakt het voorgaande niet anders. Het verzoek om eenhoofdig gezag is weliswaar verstrekkend, maar dat betekent niet dat de aard van het geschil niet zou kunnen rechtvaardigen dat zo'n verzoek in een later stadium nog gedaan zou kunnen worden.

Subonderdeel 1.3 richt zich, met een rechtsklacht, specifiek tegen r.o. 4.6, voor zover deze rechtsoverweging zo moet worden begrepen dat de aard van de procedure met zich zou brengen dat het nieuwe verzoek van de man voor het eerst bij verweerschrift in incidenteel beroep gedaan zou kunnen worden. Geklaagd wordt dat het hof dan heeft miskend dat de man geen nieuwe grief, maar een geheel nieuw verzoek heeft gedaan, hetgeen in strijd is met de goede procesorde, waarbij de A-G na dat laatste, welwillend en in navolging van de gekozen formulering in subonderdeel 1.1.1, weer inleest 'en meer specifiek de tweeconclusieregel'. De A-G begrijpt de klacht echter zo dat ook deze ziet op de toepassing van de tweeconclusieregel door de rechter.

Ook deze klacht faalt. Uit de hiervoor besproken vaste rechtspraak van de Hoge Raad blijkt immers van een uitzondering op de tweeconclusieregel, indien de aard van het geschil meebrengt dat in een later stadium niet alleen nog een grief kan worden aangevoerd, maar ook

een verandering of vermeerdering van verzoek kan plaatsvinden. Uit de bespreking van de subonderdelen 1.1.1 en 1.3 vloeit ook voort dat de motiveringsklacht van subonderdeel 1.4, slot, tevergeefs is voorgesteld. Deze klacht luidt dat het hof ongemotiveerd heeft gelaten waarom in dit specifieke geval een uitzondering op de in beginsel strakke regel zou moeten worden gemaakt die niet alleen impliceert dat de man een nieuwe grief kon aanvoeren, maar zelfs voor het eerst kon verzoeken de vrouw uit het gezag te ontzetten, waarmee het hof de rechtsstrijd tussen partijen in een zeer laat stadium heeft uitgebreid. Het hof heeft met zijn beroep op de aard van het geschil en het argument dat de kwestie van het gezag al voorlag wel gemotiveerd waarom in afwijking van de tweeconclusieregel het latere verzoek om eenhoofdig gezag van de man toelaatbaar was. Daardoor mist de klacht feitelijke grondslag.

Hoor en wederhoor

Subonderdeel 1.1.2 klaagt dat, indien het hof van oordeel was dat het verzoek van de man een uitzondering op de tweeconclusieregel rechtvaardigde, de vrouw in de gelegenheid had moeten worden gesteld om inhoudelijk verweer te voeren tegen dat verzoek en haar standpunten te herzien, hetgeen zij ook heeft verzocht. Door dit verzoek te negeren en haar niet toe te staan schriftelijk materieel verweer te voeren tegen het verzoek van de man heeft het hof blijk gegeven van een onjuiste rechtsopvatting, nu de goede procesorde en artikel 6 EVRM meebrengen dat de vrouw in de gelegenheid had moeten worden gesteld zich inhoudelijk te verweren en haar standpunten te herzien.

Subonderdeel 1.1.3, tweede helft, klaagt dat – mocht juist zijn dat de aard van de procedure met zich brengt dat de man de nieuwe verzoeken in dit stadium van de procedure nog kon formuleren en dat de gezagskwestie toch al aan het hof voorlag – zonder nadere motivering onbegrijpelijk is waarom dat het hof zou ontslaan van de verplichting om de vrouw in de gelegenheid te stellen zich inhoudelijk tegen de nieuwe verzoeken te verweren.

In subonderdeel 1.4, eerste deel, wordt ook geklaagd dat het hof – voor zover het hof het laattijdige verzoek van de man met betrekking tot het gezag vanwege de aard van de procedure zou hebben mogen toelaten – niet alleen had moeten motiveren waarom de aard van de procedure er niet alleen toe noopte het toe te staan, maar ook had moeten motiveren waarom de aard van de procedure ertoe noopte het late verzoek van de man te honoreren zonder de vrouw in de gelegenheid te stellen inhoudelijk verweer te voeren tegen dat verzoek en vervolgens de ingrijpende beslissing te nemen de man met eenhoofdig gezag te belasten. De motivering dat ‘de kwestie van het gezag (toch) aan het hof voorligt’ is daartoe onvoldoende, nu alleen het verzoek tot eenhoofdig gezag van de vrouw voorlag, aldus deze motiveringsklacht.

De man heeft op 10 juli 2024 zijn verweerschrift in incidenteel appel ingediend. Daarin heeft hij onder andere verzocht om hem te belasten eenhoofdig gezag. De vrouw heeft op 23 juli 2024 bezwaar gemaakt tegen de nieuwe verzoeken van de man in dit late stadium van de procedure. Zij heeft het hof daarbij verzocht om op haar bezwaar een beslissing te nemen en haar, indien het hof zou beslissen de verzoeken van de man toe te staan, in de gelegenheid te stellen verweer te voeren tegen deze verzoeken. Zij heeft haar formele bezwaren tegen de verzoeken van de man uiteengezet. Daarnaast heeft zij inhoudelijk gereageerd op het verzoek van de man om hem te belasten met eenhoofdig gezag. Ook in een brief aan het hof van 10 februari 2025 is de vrouw inhoudelijk ingegaan op de nieuwe verzoeken van de man, waaronder zijn verzoek om hem alleen te belasten met gezag. In deze brief verwijst zij onder andere naar het (bij de brief overgelegde) door haar bij de rechtbank ingediende verweerschrift tevens houdende zelfstandige verzoeken in de door de man inmiddels aanhangig gemaakte procedure bij de rechtbank waarin hij eveneens een verzoek heeft gedaan tot eenhoofdig gezag. De vrouw heeft daarbij aan het hof gevraagd om dit stuk mee te nemen bij de beoordeling van het verzoek van de man in hoger beroep om hem met het eenhoofdig gezag te belasten. Naar aanleiding van het bezwaar van de vrouw van 23 juli 2024 heeft het hof partijen op 30 juli 2024 bericht dat de zittingscombinatie een beslissing zou nemen op de bezwaren van de vrouw. Op 7 januari 2025 heeft het hof partijen laten weten dat het hof ter zitting op de bezwaren van de vrouw zou beslissen. Uit de brief van de vrouw aan het hof van 10 februari 2025 volgt dat zij ervan op de hoogte was dat het hof ter zitting op haar bezwaar zou beslissen. Uit r.o. 4.6 volgt dat het hof 'ter zitting de bezwaren van de vrouw [heeft] afgewezen en geoordeeld dat de nieuwe verzoeken en vermeerdering van de verzoeken van de man toelaatbaar zijn'. Uit het proces-verbaal van de zitting bij het hof blijkt echter niet dat en, zo ja op welk moment tijdens de zitting door het hof is beslist op het bezwaar van de vrouw en hoe die beslissing dan heeft geluid.

De A-G is van oordeel dat de subonderdelen 1.1.2, 1.1.3, tweede helft, en 1.4, eerste deel, slagen. Het hof had de vrouw uitdrukkelijk in de gelegenheid moeten stellen zich uit te laten over de nieuwe verzoeken van de man, nadat het deze had toegelaten, of had het moeten toelichten waarom het van oordeel was dat de vrouw zich al voldoende had uitgelaten over de nieuwe verzoeken. Noch uit het proces-verbaal van de zitting noch uit de bestreden beschikking blijkt dat de vrouw die gelegenheid tot wederhoor heeft gekregen na de beslissing van het hof over de toelaatbaarheid van de nieuwe verzoeken van de man. Evenmin blijkt uit het proces-verbaal of de bestreden beschikking dat het hof kenbaar heeft beoordeeld of de vrouw schriftelijk in haar berichten, voorafgaand aan de beslissing van het hof over het toelaten van de nieuwe verzoeken, of nadien, mondeling ter zitting, voldoende gelegenheid heeft gehad om te reageren op de nieuwe verzoeken. Aldus heeft het hof gehandeld in strijd met het beginsel van hoor en wederhoor. Dat uit de hiervoor genoemde berichten van de vrouw en haar in

appel overgelegde verweerschrift in eerste aanleg zou kunnen worden afgeleid dat zij al uit zichzelf inhoudelijk verweer heeft gevoerd tegen de nieuwe verzoeken van de man maakt dit niet anders. Daarbij weegt mee dat uit noch uit de overwegingen van het hof noch elders in de bestreden beschikking blijkt dat het hof zich uitdrukkelijk rekenschap heeft gegeven van het op voorhand schriftelijke inhoudelijke verweer van de vrouw tegen de nieuwe verzoeken van de man, en in het bijzonder het verstrekkende verzoek om eenhoofdig gezag. Ook weegt daarbij mee dat uit het proces-verbaal van de zitting niet blijkt van mondeling verweer van de vrouw tegen specifiek de nieuwe verzoeken van de man, en in het bijzonder het verzoek over het eenhoofdig gezag. Wel volgt uit het proces-verbaal dat de advocaat van de vrouw ter zitting (nogmaals) heeft opgemerkt dat namens de vrouw geen officieel verweer is gevoerd tegen de nieuwe verzoeken van de man. Inzoomend op de gezagskwestie: in r.o. 5.4 en 5.5 van de bestreden beschikking heeft het hof er blijk van gegeven rekening te hebben gehouden met het standpunt van de vrouw over de gezagskwestie. Het hof houdt daarbij echter rekening met het standpunt van de vrouw over de gezagskwestie in het algemeen en niet specifiek met haar standpunt ten aanzien van het nieuwe verzoek van de man hem met eenhoofdig gezag te belasten. Bedacht moet immers worden dat aan het hof ook voorlagen het verzoek van de vrouw haar met eenhoofdig gezag te belasten en de bestreden beslissing van de rechtbank het gezamenlijk gezag in stand te laten. Het hof lijkt alle voorliggende gezagsmodaliteiten in onderlinge samenhang te hebben beoordeeld. Maar ook dan had het hof kenbaar aandacht moeten besteden aan de gelegenheid voor de vrouw zich te verweren tegen het nieuwe gezagsverzoek van de man dat pas ter zitting door het hof was toegelaten. Het hof had die gelegenheid tot verweer hetzij alsnog moeten bieden, hetzij moeten motiveren waarom de vrouw al voldoende gelegenheid tot verweer heeft gehad naar het oordeel van het hof. Die kenbare beoordeling ontbreekt echter. Gelet op het voorgaande heeft het hof dus ten onrechte nagelaten de vrouw uitdrukkelijk de gelegenheid te bieden om (alsnog) inhoudelijk verweer te voeren tegen de nieuwe verzoeken van de man, dan wel heeft het hof ten onrechte nagelaten om toe te lichten waarom het de vrouw deze gelegenheid niet hoefde te bieden.

Conclusie

De conclusie strekt tot vernietiging van de beschikking van het hof en tot verwijzing.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 06-03-2026

ECLI: ECLI:NL:PHR:2026:239

Zaaknummer: 25/02548

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Huwelijksvermogensrecht; verknochtheid schadevergoeding; zaaksvervanging; vergoedingsrechten; ongerechtvaardigde verrijking.

Feiten en omstandigheden

Partijen waren in gemeenschap van goederen met elkaar gehuwd. De vrouw heeft in 2014 een verkeersongeval gehad, ten gevolge waarvan zij een schadevergoeding heeft ontvangen. De schadevergoeding is ontvangen vóór de ontbinding van de huwelijksgemeenschap. De rechtbank heeft in 2022 de echtscheiding tussen partijen uitgesproken. De huwelijksgoederengemeenschap is op 19 juli 2022 ontbonden. De vrouw heeft gevorderd dat de rechtbank een verdeling vaststelt, en bepaalt dat zij een vergoedingsrecht heeft op de gemeenschap van € 185.130,55. De rechtbank heeft onder meer bepaald dat de vrouw een vergoedingsrecht op de gemeenschap heeft van € 20.000, en de rest van het gevorderde afgewezen. De vrouw heeft hoger beroep ingesteld. Het hof heeft haar vorderingen alsnog afgewezen. Het hof overweegt eerst dat een aanspraak op letselschadevergoeding zoals de vrouw die heeft gehad verknocht is voor zover die schade betreft die zij na ontbinding van de huwelijksgemeenschap zal lijden. Ook dat geldbedrag kan verknocht zijn voor zover het daarmee gemoeide bedrag nog redelijkerwijs als zodanig in het vermogen van de echtgenoten is te identificeren. Vervolgens overweegt het hof:

‘5.7 (...) Het hof ziet zich geplaatst voor de vraag of ook de rest van het bedrag (...) op de peildatum nog redelijkerwijs als zodanig in het vermogen van de echtgenoten te identificeren is.

5.8 Op de peildatum is niet meer als verknocht identificeerbaar aanwezig een bedrag van € 20.000,- dat ten laste van de verknochte gelden aan de kinderen is geschonken. Daarnaast is een deel van de gelden van de schadevergoeding, dat overigens niet nader is gespecificeerd, consumptief besteed en verbruikt en ook dat deel is daarom niet langer identificeerbaar als verknocht aanwezig.

5.9 De vrouw heeft in het licht van het verweer van de man niet voldoende onderbouwd gesteld wat er met de rest van de verknochte gelden is gebeurd en waar zij aanwijsbaar nog aanwezig zijn gebleven of waaraan zij besteed zijn, zodat het hof (reeds) daarom niet kan

vaststellen dat zij als zodanig in het vermogen nog te identificeren zijn en buiten de (te verdelen) gemeenschap vallen. Het hof heeft daarbij het volgende in aanmerking genomen.

5.10 Weliswaar heeft de vrouw onbestreden gesteld dat een groot deel van de gelden van de schadevergoeding door de man zijn overgemaakt naar zakelijke bankrekeningen van ondernemingen van de man, maar zij legt niet goed uit dat die verknochte gelden in de ondernemingen dan wel elders op de peildatum nog identificeerbaar aanwezig zijn (geweest). Dat is ook niet komen vast te staan. De vrouw stelt weliswaar dat de gemeenschap of de man nog een vordering heeft op de bv ('s) en dat die betaald moet worden zodat de gelden alsnog overeenkomstig hun bestemming uitgegeven kunnen worden, maar het hof kan uit de ingebrachte jaarrekening 2022 van Watercourse B.V. die een rekening-courant schuld aan de man vermeldt, noch uit andere stukken, opmaken dat dat verknocht geld betreft. Dat de vrouw of de man een vordering (ter zake van verknocht geld) heeft op Werum Intereuro B.V. blijkt evenmin uit de overgelegde stukken van die onderneming.

De man heeft onbetwist gesteld dat partijen een deel van de gelden van de schadevergoeding ter besparing van BTW via de onderneming(en) hebben uitgegeven, zoals voor het opknappen van het erf, voor de badkamer van de woning, voor de boiler, voor een pipowagen, voor een belastingschuld, voor een factuur van een belastingadviseur en voor drie reizen die zij hebben gemaakt. Wat er verder met de verknochte gelden is gebeurd en/of waaraan de verknochte gelden door of via de ondernemingen verder zijn besteed, heeft de vrouw niet gesteld.

5.11 Gelet op het voorgaande kan het hof van een bedrag van € 20.000,- vaststellen dat het nog redelijkerwijs als zodanig in het vermogen van de echtgenoten te identificeren is en buiten de ontbonden (en te verdelen) gemeenschap valt, maar niet van de rest van de verknochte gelden.

5.12 Vervolgens rijst de vraag of de vrouw een vergoeding toekomt. De vrouw stelt onder verwijzing naar HR 5 april 2019iii [voetnoot iii hof: HR 5 april 2019, ECLI:NL:HR:2019:504, NJ 2019/225 met noot L.C.A. Verstappen] dat ze een vergoedingsrecht op de gemeenschap heeft omdat de verknochte gelden ten gunste van de gemeenschap zijn gekomen. De vrouw stelt dat de besteding van verknochte gelden niet anders dient te worden behandeld dan de besteding van geclausuleerde geërfde of geschonken bedragen en dat niet van belang is of ze zijn besteed overeenkomstig de bestemming die ze verknocht maken. De man bestrijdt dat.

5.13 Vergoedingen kunnen ontstaan bij vermogensverschuivingen tussen echtgenoten onderling of tussen een van de echtgenoten en een tussen hen bestaande huwelijksgemeenschap. De vrouw heeft door de overmaking van de verknochte gelden op de gezamenlijke rekening een vordering op de bank gekregen ter grootte van de verknochte

gelden. Door die overmaking ontstaat – anders dan de vrouw wil – geen vermogensverschuiving tussen haar vermogen en de huwelijksgemeenschap. Het verknochte geld kan immers op dat moment nog worden onderscheiden van de andere op de bankrekening aanwezige gelden en is redelijkerwijs nog als zodanig te identificeren in het vermogen van de echtgenoten.

Zijn van de verknochte gelden van de vrouw uitgaven ten behoeve van de gemeenschap gedaan, dan ontstaan geen vergoedingsrechten. De besteding van verknochte gelden verschilt van de besteding van onder uitsluitingsclausule geërfde of geschonken gelden. Een uitsluitingsclausule blokkeert de boedelmenging definitief. De figuur van de verknochtheid doet dat slechts voor zover het betreffende goed (de gelden van de schadevergoeding) verknocht is; bij verlies van die verknochtheid door bijvoorbeeld besteding van die gelden om schulden van de gemeenschap te betalen verliezen die gelden hun verknochte status en komt de boedelmenging alsnog tot leven.

5.14 De vrouw beroept zich ten slotte nog op ongerechtvaardigde verrijking, als bedoeld in artikel 6:212 BW en stelt dat de gemeenschap en daarmee de man verrijkt is door de besteding van de schadevergoeding ten koste van haar, terwijl daarvoor geen rechtvaardigingsgrond is. De man heeft dat bestreden. De vrouw heeft naar het oordeel van het hof onvoldoende specifiek gesteld dat aan de voorwaarden van dit artikel is voldaan, zodat ook deze grondslag niet leidt tot toewijzing van haar vordering. Het is overigens (anders dan de vrouw mogelijk meent) niet de ontbinding van de gemeenschap, maar het wegvallen van het verknochte karakter van de gelden dat ertoe leidt dat deze in de gemeenschap vallen. Dit maakt dat geen sprake is van een verarming van de vrouw enerzijds en een verrijking van de gemeenschap anderzijds, laat staan dat die verrijking ongerechtvaardigd is.’

De vrouw heeft cassatieberoep ingesteld.

Conclusie A-G

De A-G gaat eerst in op de bijzondere verknochtheid en het ontstaan van vergoedingsrechten.

Bijzondere verknochtheid

Op grond van artikel 1:94 lid 3 (oud) BW (het gaat hier om een huwelijk dat vóór 1 januari 2018 is gesloten) vallen goederen en schulden die aan een van de echtgenoten op enigerlei bijzondere wijze verknocht zijn, slechts in de gemeenschap voor zover die verknochtheid zich daar niet tegen verzet. Waar in deze conclusie wordt gesproken van (bijzondere) verknochtheid, wordt de verknochtheid bedoeld die ertoe leidt dat het goed buiten de huwelijksgemeenschap valt. Of een goed of schuld aan een van de echtgenoten op bijzondere

wijze is verknocht en, zo ja, in hoeverre die verknochtheid zich ertegen verzet dat het goed of de schuld in de gemeenschap valt, is volgens vaste rechtspraak bepalend de aard van dat goed of die schuld, zoals deze mede door de maatschappelijke opvattingen wordt bepaald. Overigens wordt in een beschikking uit 2012 een andere maatstaf geformuleerd (de omstandigheden van het geval, waaronder met name de aard van dat goed of die schuld, zoals deze mede door de maatschappelijke opvattingen wordt bepaald), en wordt ook wel gesteld dat de maatstaf hiermee enigszins is verruimd. In de rechtspraak nadien worden de 'oorspronkelijke' en de 'ruimere' maatstaf afwisselend gebruikt. De Hoge Raad is terughoudend bij het aannemen van bijzondere verknochtheid. Ten aanzien van materiële en immateriële letselschadevergoedingen en ontslagvergoedingen is de Hoge Raad sinds 1997 een andere koers gaan varen. Wat betreft de aanspraak op smartengeld wordt uit een arrest van de Hoge Raad uit 1997 afgeleid dat hij smartengeld, vanwege de persoonlijk aard daarvan, aanmerkt als een goed dat bijzonder verknocht is en buiten de gemeenschap van goederen valt. Uit datzelfde arrest volgt ook dat de Hoge Raad ten aanzien van de verknochtheid voor aanspraken op materiële letselschadevergoedingen (met letselschadevergoedingen wordt bedoeld materiële letselschadevergoedingen) een soepelere benadering hanteert. De Hoge Raad achtte voor het maken van een uitzondering vanwege de bijzondere verknochtheid onder meer van belang of de vergoeding betrekking heeft op schade die voor of na de ontbinding van de huwelijksgemeenschap wordt geleden. In een latere beschikking heeft de Hoge Raad dit doorgetrokken naar de verknochtheid van een ontslagvergoeding voor zover die strekt tot vervanging van inkomen uit arbeid dat de echtgenoot bij voortzetting van de dienstbetrekking zou hebben genoten. Een en ander heeft zich ontwikkeld tot een systeem waarbij ten aanzien van letselschadevergoedingen en ontslagvergoedingen een onderscheid gemaakt wordt tussen het gedeelte van de vergoeding dat ziet op de periode vóór, en het gedeelte dat ziet op de periode ná ontbinding van de huwelijksgemeenschap. Het gedeelte van de vergoeding dat ziet op de periode na de ontbinding wordt in het algemeen als bijzonder verknocht beschouwd, en valt daarmee buiten de gemeenschap van goederen. In een zaak die betrekking had op een vergoeding als gevolg van een ongeval, heeft de Hoge Raad in 2012 het volgende overwogen:

'3.5.4 Indien een der echtgenoten vergoeding ontvangt van schade die deze echtgenoot heeft geleden als gevolg van een ongeval, is niet reeds sprake van verknochtheid in de zin van art. 1:94 lid 3 BW indien die vergoeding naar haar aard uitsluitend is afgestemd op de aan de persoon van die echtgenoot verbonden nadelige gevolgen van het ongeval. Omdat ook dan de omstandigheden van het geval in aanmerking dienen te worden genomen, zal de echtgenoot die zich op art. 1:94 lid 3 BW beroept, ten minste (tevens) moeten stellen op welke schade(n) van de bij het ongeval betrokken echtgenoot de vergoeding betrekking heeft, opdat de rechter kan vaststellen of, en zo ja in hoeverre, die vragen ten aanzien van een of meer componenten

van de vergoeding bevestigend moeten worden beantwoord. Zo is bijvoorbeeld van belang of de vergoeding betrekking heeft op schade die de betrokken echtgenoot als gevolg van het ongeval na ontbinding van de gemeenschap in de toekomst zal lijden, zoals toekomstige inkomensschade wegens door het ongeval blijvend verloren arbeidsvermogen (HR 3 november 2006, LJN AX7805, NJ 2008/258).’

En in de zaak die betrekking had op een ontslagvergoeding heeft de Hoge Raad overwogen:

‘4.1.4 Volgens vaste rechtspraak is het antwoord op de vragen of een goed dan wel een schuld, wegens het hoogstpersoonlijke karakter daarvan, in afwijking van de hoofdregel van art.1:94 lid 2 (oud) BW aan een van de echtgenoten is verknocht en, zo ja, in hoeverre die verknochtheid zich er tegen verzet dat het goed, respectievelijk de schuld in de gemeenschap valt (art. 1:94 lid 3 (oud) BW) afhankelijk van de omstandigheden van het geval, waaronder met name de aard van dat goed respectievelijk die schuld, zoals deze mede door de maatschappelijke opvattingen wordt bepaald (...). Ook een aan een van de echtgenoten verstrekte (aanspraak op een) ontslagvergoeding, dan wel een aanspraak die hiervoor in de plaats treedt, kan verknocht zijn ingeval deze strekt tot vervanging van inkomen uit arbeid dat de echtgenoot bij voortzetting van de dienstbetrekking zou hebben genoten. In zodanig geval moet bij de beantwoording van de vraag of deze aanspraak in de huwelijksgemeenschap valt, onderscheid worden gemaakt tussen de periode vóór en de periode na ontbinding van de huwelijksgemeenschap. Voor zover de aanspraak ziet op laatstgenoemde periode valt deze niet in de gemeenschap, evenmin als de uit een bestaande arbeidsverhouding voortvloeiende aanspraak op loon voor nog te verrichten arbeid. (...)’

Kan (giraal) geld verknocht zijn?

De opvatting dat een aanspraak op een uitkering weliswaar verknocht kan zijn, maar dat dit niet geldt voor een eenmaal ontvangen uitkering, heeft de Hoge Raad in zijn beschikking van 7 december 2012 ten aanzien van uitbetaalde materiële en immateriële letselschadevergoedingen, expliciet verworpen. In zijn NJ-noot bij deze beschikking schrijft Verstappen daarover onder meer:

‘(...) Dat was ook een moeilijk vol te houden opvatting, aangezien niet viel in te zien waarom de vordering wel en de op die vordering uitgekeerde bedragen per definitie niet verknocht zouden zijn omdat het geld is. Weliswaar moet op al hetgeen in de plaats treedt van verknochte goederen wederom dezelfde verknochtheidstoets worden losgelaten, maar zolang de omstandigheden zich niet hebben gewijzigd, zal die toets tot hetzelfde resultaat leiden. In wat andere bewoordingen: als het geld niet is opgemaakt en kennelijk nog dezelfde bestemming heeft, valt niet in te zien waarom toepassing van de criteria voor bijzondere

verknochtheid tot een ander resultaat zouden leiden. Daarmee is duidelijk dat herkomst en bestemming van geld wel degelijk ook factoren zijn die kunnen leiden tot bijzondere verknochtheid van geld als bedoeld in art. 1:94 lid 3 BW.’

Verknochtheid en (giraal) geld

Enkele auteurs hebben betoogd dat wanneer de uitbetaling plaatsvindt op ‘een rekening die in de gemeenschap’ valt, dit tot gevolg heeft dat het uitgekeerde bedrag tot de huwelijksgemeenschap gaat behoren, en van verknochtheid geen sprake meer is. Ter bevestiging van deze opvatting wordt gewezen op het oordeel van de Hoge Raad in zijn arrest van 5 april 2019, dat onder uitsluitingsclausule geschonken bedragen betrof. In dit arrest overwoog de Hoge Raad onder meer:

‘3.3.2 (...) Doordat de geschonken bedragen op een gemeenschappelijke bankrekening van partijen zijn overgeboekt, is het totaalbedrag van € 30.000,--, naar het in zoverre onbestreden oordeel van het hof, door vermenging tot het gemeenschapsvermogen gaan behoren (rov. 3.6.4.4).’

Hieruit is door enkele auteurs wel afgeleid dat de Hoge Raad heeft geoordeeld dat wanneer privébedragen op een gemeenschappelijke bankrekening worden overgemaakt, de bedragen tot het gemeenschapsvermogen gaan behoren. Andere auteurs merken echter – terecht – op dat die conclusie niet uit dit arrest getrokken kan worden. De Hoge Raad gaat weliswaar uit van het oordeel van het hof dat sprake was van een vermogensverschuiving doordat de geschonken bedragen op een gezamenlijke rekening waren overgemaakt, maar dat deed hij omdat tegen dit oordeel in cassatie geen klachten waren gericht en hij daar dus van uit moest gaan. Het wil niet zeggen dat de Hoge Raad dit onbestreden oordeel ook juist acht. Bevestiging daarvoor vindt de A-G in een beschikking van de Hoge Raad van 27 januari 2023, waarin in de kern dezelfde vraag aan de orde kwam. In de beschikking van 23 februari 2018 heeft de Hoge Raad geoordeeld dat een ontslagvergoeding die is uitbetaald in de vorm van een bedrag ineens wel degelijk verknocht is voor zover de vergoeding strekt tot vervanging van inkomen uit arbeid dat na de ontbinding van de huwelijksgemeenschap zou zijn genoten. Daaraan voegde de Hoge Raad de volgende overweging toe:

‘Voor dat gedeelte valt de vergoeding, voor zover het daarmee gemoeide bedrag nog redelijkerwijs als zodanig in het vermogen van de echtgenoten is te identificeren, niet in de gemeenschap.’

Deze laatste overweging is ruim geformuleerd. Het ziet derhalve ook op de situatie die zich in het overgrote deel van de gevallen zal voordoen, namelijk dat een aanspraak op een vergoeding is uitgekeerd op een bankrekening van een van de echtgenoten of op een

gezamenlijke bankrekening.

Wat betekent dit goederenrechtelijk?

De combinatie van ‘het daarmee gemoeide bedrag’ en ‘redelijkerwijs als zodanig te identificeren’ doet denken aan de individualiseerbaarheid die voor goederenrechtelijke aanspraken steeds noodzakelijk is. Met zo’n goederenrechtelijke benadering kunnen we niet goed uit de voeten met de ‘opdracht’ van de Hoge Raad met betrekking tot giraal geld, dat we moeten kijken of het bedrag redelijkerwijs nog als zodanig te identificeren is. De A-G denkt dat de opdracht inhoudt dat ongeacht of het geldbedrag op de rekening als een zelfstandig ‘goed’ in de zin van artikel 3:1 BW kan worden gekwalificeerd, het zo kan zijn dat een bepaald vorderingsdeel (een deel van de vordering op de bank in het kader van de bankrekening) wordt aangemerkt als verknocht ‘goed’, zodat het buiten de huwelijksgemeenschap valt. Als de geldwaarde redelijkerwijs nog als zodanig identificeerbaar is, kan het in een ‘ander vermogen’ vallen dan de rest van het saldo dat op diezelfde rekening staat. Om grip op de materie te krijgen tracht de A-G aan de hand van enkele casusposities scherper te krijgen wanneer na girale betalingen ter nakoming van een verknochte vordering nog wel en wanneer niet meer sprake kan zijn dat het ‘daarmee gemoeide bedrag nog redelijkerwijs als zodanig in het vermogen van de echtgenoten is te identificeren’, zodat dit bedrag als verknocht kan worden aangemerkt en niet in de huwelijksgemeenschap valt. Telkens zal de rechter, op basis van de omstandigheden van het geval, de vraag moeten beantwoorden of de geldwaarde redelijkerwijs nog als zodanig identificeerbaar is.

Voortgezette verknochtheid en zaaksvervanging

Het komt geregeld voor dat het nog als verknocht aanwijsbare geld op een bankrekening, dat buiten de gemeenschap van goederen valt, wordt herbelegd. Als er zaaksvervanging optreedt, valt het met dit geld gekochte en verkregen goed ‘automatisch’ ook buiten de huwelijksgemeenschap. Het lijkt er echter op dat de Hoge Raad de deur van de zaaksvervanging bij de inzet van verknochte gelden heeft dichtgedaan in een arrest van 26 september 2008. Hij overweegt:

‘Het antwoord op de vraag of een goed op een bijzondere wijze aan een der echtgenoten is verknocht, hangt immers af van de aard van het goed, zoals deze aard mede door de maatschappelijke opvattingen wordt bepaald (...). Hieruit vloeit reeds voort dat niet ieder goed dat in de plaats treedt van een verknocht goed, eveneens of op dezelfde wijze als aan een van de echtelieden verknocht kan worden beschouwd.’

Of een door herbelegging van een verknocht goed verkregen goed ook op bijzondere wijze verknocht is (en buiten de gemeenschap van goederen valt) zal dus per geval beoordeeld

moeten worden.

Verknochtheid en vergoedingsvorderingen

Uit artikel 1:95 lid 2 BW volgt dat wanneer een goed tot de gemeenschap gaat behoren en een van de echtgenoten uit diens eigen vermogen aan de tegenprestatie heeft bijgedragen, een vergoedingsrecht ontstaat ten behoeve van deze echtgenoot jegens de gemeenschap. Ditzelfde geldt volgens artikel 1:96 lid 4 BW als een schuld van de gemeenschap wordt voldaan met privégoederen van een echtgenoot.

In een procedure waarbij onder uitsluitingsclausule verkregen schenkingen op een gemeenschappelijke rekening waren ontvangen, en vaststond dat door ‘vermenging’ dit bedrag tot het gemeenschapsvermogen is gaan behoren, oordeelde de Hoge Raad in 2019:

‘Het wettelijk stelsel van titel 7 van boek 1 BW brengt dan mee dat de vrouw als gevolg van deze vermogensverschuiving in beginsel jegens de gemeenschap recht heeft op vergoeding van dat bedrag (...vgl. art. 1:95 lid 2 BW en art. 1:96 lid 4 (voorheen lid 3) BW)’.

De A-G meent dat, indien een verknocht goed goederenrechtelijk buiten de gemeenschap valt en dus in het vermogen van een van de echtgenoten valt, dit dan een aan een echtgenoot behorend privégoed betreft. Ook indien het verknochte goederen betreft en deze door ‘vermenging’ tot de gemeenschap gaan behoren, of als hiermee schulden van de gemeenschap worden voldaan, zou de A-G menen dat er in beginsel een vergoedingsrecht ontstaat jegens de gemeenschap, net zoals het geval is bij (andere) privé goederen die onder uitsluitingsclausule zijn gekregen. Sterker nog, er is bij verknochte goederen misschien zelfs meer reden om bescherming te bieden. Waar aan onder uitsluitingsclausule verkregen goederen in veel gevallen al de goederenrechtelijke bescherming van zaaksvervangings zal toekomen, en de vraag of vergoedingsrechten ontstaan niet aan de orde hoeft te komen, geldt die goederenrechtelijke bescherming van zaaksvervangings bij verknochte goederen niet.

Afhankelijk van tijdstip ontbinding

De uitspraken van de Hoge Raad waarin de mate van verknochtheid van de ontslagvergoeding en de letselschadevergoeding afhankelijk is gesteld van het moment van ontbinding van de huwelijksgemeenschap, zijn tot stand gekomen in procedures waar na ontbinding de huwelijksgemeenschap moest worden verdeeld. Omdat op het moment van verdeling het tijdstip van de ontbinding van de huwelijksgemeenschap bekend is, kan in die gevallen ook vastgesteld worden welk deel van de vergoeding ziet op de periode na de ontbinding en dus buiten de gemeenschap valt. Er zijn echter ook gevallen waarin de vraag, of een ontslagvergoeding of letselschadevergoeding verknocht is, tegen een eerder tijdstip

beantwoord moet worden. Te denken valt aan de situatie dat tijdens het huwelijk een derde ten laste van de gemeenschap beslag wil leggen. Maar ook voor het ontstaan van vergoedingsrechten, doordat de vergoeding bijvoorbeeld tijdens het huwelijk ten behoeve van de gemeenschap is besteed, kan dit van belang zijn. Hooguit kan in algemene zin worden vastgesteld dat, naarmate de ontbinding van de huwelijksgemeenschap langer uitblijft, een steeds groter deel van de vergoeding niet verknocht kan zijn. De A-G meent dat er vier benaderingen denkbaar zijn hoe hiermee om te gaan.

De eerste benadering is dat de rechtspraak van de Hoge Raad ten aanzien van ontslagvergoedingen en letselschadevergoedingen – mede nu die ziet op verdelingskwesaties – zo begrepen moet worden dat de bijzondere verknochtheid pas ontstaat door ontbinding van de huwelijksgemeenschap. Zolang de huwelijksgemeenschap niet is ontbonden, is het goed (of de geldwaarde) dus niet bijzonder verknocht en valt het volgens de hoofdregel in de gemeenschap. Het goed (of de geldwaarde) kan daardoor tijdens het huwelijk ook niet worden aangemerkt als privémiddelen. Van de uitgaven gedurende het huwelijk kan niet worden gezegd dat ze van privémiddelen zijn gedaan. Gedurende het huwelijk viel het geld immers in de gemeenschap. De ‘logische’ consequentie hiervan is dat door besteding tijdens het huwelijk van zo’n vergoeding geen sprake is van vermogensverschuivingen, zaaksvervanging, of het ontstaan van vergoedingsrechten.

De tweede benadering, die van de ‘voorwaardelijke verknochtheid’, houdt in dat de bijzondere verknochtheid in wezen vanaf het moment van het ontstaan van de aanspraak voorwaardelijk bestaat, in die zin dat het voorwaardelijk in de gemeenschap valt en voorwaardelijk in het privévermogen van de echtgenoot valt. Het ontbindingsmoment is dan van belang om te bepalen welk deel van de vergoeding onvoorwaardelijk bijzonder verknocht is. Voor zover het girale geld nog redelijkerwijs identificeerbaar is, geldt dat het buiten de gemeenschap valt. Voor zover met het geld uitgaven ten behoeve van de huwelijksgemeenschap zijn gedaan die groter zijn dan het deel dat bestemd was voor de periode tot de ontbinding heeft er een vermogensverschuiving plaatsgevonden: voorwaardelijk in de gemeenschap vallend vermogen is onvoorwaardelijk geworden; voorwaardelijk privévermogen van een echtgenoot is weggevallen. De vervolgvraag is dan, hoe hier goederenrechtelijk naar gekeken moet worden. De A-G meent dat de eisen van het rechtsverkeer meebrengen dat in goederenrechtelijk opzicht met de mogelijke verknochtheid tijdens het huwelijk geen rekening kan worden gehouden, en het ervoor moet worden gehouden dat het goed in de gemeenschap valt. Dat is vooral relevant voor derden. Gedurende het huwelijk valt de vergoeding onder ontbindende voorwaarde in de huwelijksgemeenschap. De ontbindende voorwaarde is de ontbinding van de huwelijksgemeenschap. De vergoeding valt onder opschortende voorwaarde in het privévermogen van een der echtgenoten. Zolang de voorwaarde niet is vervuld, wordt ‘de

gemeenschap' aangemerkt als de uitsluitend rechthebbende voor zover het betreft de door derden uit de oefenen rechten en rechtsvorderingen. Als de huwelijksgemeenschap wordt ontbonden, en daarmee de ontbindende voorwaarde intreedt, zal de vergoeding – als de geldwaarde als zodanig nog redelijkerwijs identificeerbaar is – goederenrechtelijk voor het relevante gedeelte buiten de gemeenschap vallen. Zodra de onzekere gebeurtenis (de ontbinding van de huwelijksgemeenschap) intreedt, kan wel worden vastgesteld welk deel van de geldwaarde onvoorwaardelijk verknocht zou zijn geweest als het niet zou zijn uitgegeven of uitgewonnen. Achteraf kan dus worden bepaald of er een vermogensverschuiving heeft plaatsgevonden van voorwaardelijk privévermogen naar onvoorwaardelijk gemeenschapsvermogen. Voor dat gedeelte zou een vergoedingsrecht kunnen worden toegekend op grond van artikel 1:95 lid 2 en/of artikel 1:96 lid 3 (oud)/4 (nieuw) BW.

Vervolgens werkt de A-G een derde en vierde benadering uit die, omdat de A-G daarop bij de beoordeling van de klachten niet meer terugkomt, niet zijn samengevat. De A-G legt daarna uit waarom de voorkeur uitgaat naar de tweede benadering.

Dan komt de A-G toe aan de beoordeling van de klachten van het cassatiemiddel.

Onderdeel 1 klaagt onder 2, 3 en 4 dat het oordeel van het hof van een onjuiste rechtsopvatting getuigt. Het hof gaat ervan uit dat de letselschade-uitkering deels ziet op schade die de vrouw na ontbinding van de huwelijksgemeenschap zal lijden en in zoverre verknocht is, maar dat dit bedrag door besteding tijdens het huwelijk niet langer identificeerbaar als verknocht aanwezig is en de verknochtheid daarom verloren is gegaan. Het hof zou hiermee miskennen dat de verknochtheid niet door besteding (en boedelmenging) tijdens het huwelijk verloren kan zijn gegaan en dus ook niet relevant is wat er met de gelden is gebeurd, nu de verknochtheid pas ontstaat na ontbinding van de gemeenschap. Daardoor zou het hof hebben nagelaten te beoordelen welk deel van de vergoeding na ontbinding van de gemeenschap nog verknocht is. Daarnaast richt het onderdeel onder 4 ook een motiveringsklacht tegen het oordeel van het hof dat sprake is van consumptieve besteding en verbruik van de gelden of besteding van de gelden om schulden van de gemeenschap te betalen. Dit oordeel zou onbegrijpelijk zijn, nu het hof vaststelt dat een deel van de gelden is geïnvesteerd in de woning en 'partijen' nog vorderingen hebben op de ondernemingen van de man. Die gelden zouden volgens de klacht dus nog (identificeerbaar) aanwezig zijn op de peildatum.

Wil er ten tijde van de verdeling sprake zijn van een verknocht goed, dan moet dat goed natuurlijk wel nog aanwezig zijn. Als die vergoeding ten tijde van de verdeling niet meer redelijkerwijs identificeerbaar in het vermogen van de echtgenoten aanwezig is, dan kan van verknochtheid daarvan ook geen sprake meer zijn. Dit is ook wat het hof heeft onderzocht, namelijk of de vergoeding nog identificeerbaar in het vermogen van de echtgenoten aanwezig

is. Daaraan doet niet af dat een deel van de vergoeding ziet op schade die ná ontbinding wordt geleden en dat de mate waarin dit goed verknocht blijkt te zijn dus afhankelijk is van het moment van ontbinding van de huwelijksgemeenschap. De klacht faalt dan ook.

Dat de vergoeding is gebruikt om (andere) goederen te kopen, betekent niet dat de eventuele verknochtheid automatisch overgaat op die goederen. Dat bijvoorbeeld een met de vergoeding gekochte pipowagen nog aanwezig is, wil niet zeggen dat de vergoeding als zodanig nog identificeerbaar in het vermogen aanwezig is en verknocht is. Als met een verknocht goed een ander goed wordt gekocht, zal immers opnieuw ten aanzien van dit goed aan de hand van de verknochtheidsmaatstaf moeten worden beoordeeld of het bijzonder verknocht is en buiten de gemeenschap valt. Bij de toets of een geldwaarde nog redelijkerwijs als zodanig identificeerbaar aanwezig is, gaat het er dus in beginsel om of het geldbedrag als zodanig nog op een rekening van de echtgenoten is te identificeren, en niet of de zaken die zijn betaald met een verknochte vergoeding nog aanwezig zijn. De motiveringsklacht dat het oordeel van het hof onbegrijpelijk is omdat de gelden nog in de woning en/of de onderneming van de man aanwezig zijn, en daardoor identificeerbaar aanwezig, mist dan ook doel.

Volgens de A-G kan onderdeel 1 reeds hierdoor niet slagen. De A-G meent ook dat het onderdeel van een onjuiste rechtsopvatting getuigt waar het betoogt dat de bijzondere verknochtheid pas ontstaat na (of op het moment van) ontbinding van de huwelijksgemeenschap. Naar de mening van de A-G ontstaat de voorwaardelijke verknochtheid reeds op het moment dat de aanspraak ontstaat of de vergoeding is betaald (de tweede benadering), en is het dus niet onbegrijpelijk dat het hof in dit kader spreekt over het verloren gaan van de verknochtheid van het goed. Daarover zou eventueel anders gedacht kunnen worden als gekozen wordt voor de eerste benadering, maar die heeft niet de voorkeur van de A-G. Het onderdeel kan ook om deze reden niet slagen.

Onderdeel 2A klaagt dat het hof miskent dat door overmaking van de verknochte gelden op de gezamenlijke rekening van partijen een vermogensverschuiving ontstaat tussen haar vermogen en de huwelijksgemeenschap, en dat op dat moment een vergoedingsrecht ten behoeve van de vrouw ontstaat. Door overboeking van een privévordering op een bankrekening die tot de gemeenschap behoort, is het geldbedrag reeds deel uit gaan maken van de gemeenschap van goederen, en niet relevant is of de op de bankrekening nog aanwezige gelden redelijkerwijs nog als zodanig zijn te identificeren in het vermogen van de echtgenoten.

De klacht slaagt niet. Uit hetgeen de A-G eerder heeft overwogen volgt dat overmaking op een gezamenlijke rekening niet steeds tot gevolg heeft dat de verknochtheid komt te vervallen. Van een vermogensverschuiving om (uitsluitend) die reden is dan ook geen sprake. Bepalend

is immers of het 'daarmee gemoeide bedrag nog redelijkerwijs als zodanig in het vermogen van de echtgenoten is te identificeren'. Zoals de A-G heeft opgemerkt, heeft de Hoge Raad in zijn arrest van 5 april 2019 ook niet iets anders beslist. De Hoge Raad ging weliswaar uit van het oordeel van het hof dat sprake was van een vermogensverschuiving doordat de vergoeding op een gezamenlijke rekening was overgemaakt, maar dat deed hij omdat tegen dit oordeel in cassatie geen klachten waren gericht en hij daar dus van uit moest gaan. Dit wil dus niet zeggen dat het oordeel van het hof volgens de Hoge Raad ook juist is.

De onderdelen 2B en 2C klagen dat het oordeel van het hof dat besteding van verknochte gelden ten behoeve van de gemeenschap geen vergoedingsrechten doen ontstaan, van een onjuiste rechtsopvatting getuigt. Het hof miskent dat, als een vergoedingsrecht niet reeds ontstaat op het moment dat de uitkering op een gemeenschappelijke rekening wordt overgemaakt, vergoedingsrechten in ieder geval ontstaan indien met verknochte gelden uitgaven ten behoeve van de gemeenschap zijn gedaan. Als door boedelmenging vergoedingsrechten ontstaan, zou voor de hoogte van dit vergoedingsrecht niet meer relevant zijn waaraan dat vermogen is besteed.

Deze klacht slaagt. Indien met de voorwaardelijk verknochte gelden uitgaven zijn gedaan ten behoeve van de gemeenschap of als anderszins sprake is van een vermogensverschuiving, ontstaan er ten behoeve van de desbetreffende echtgenoot in beginsel jegens de gemeenschap vergoedingsrechten. Het hof heeft dit miskend.

Onderdeel 3 klaagt over de begrijpelijkheid van het oordeel van het hof dat de vrouw, in het licht van het verweer van de man, niet voldoende onderbouwd heeft gesteld wat er met de rest van de verknochte gelden is gebeurd en waar zij aanwijsbaar nog aanwezig zijn gebleven of waaraan zij besteed zijn, zodat het hof (reeds) daarom niet kan vaststellen dat zij als zodanig in het vermogen nog te identificeren zijn en buiten de (te verdelen) gemeenschap vallen. Dit oordeel zou onbegrijpelijk zijn, nu het hof als onbetwist vaststelt dat uitgaven zijn gedaan zoals voor het opknappen van het erf, voor de badkamer, voor de boiler, voor een pipowagen, voor een belastingschuld voor een factuur van een belastingadviseur en voor drie reizen. In elk geval zouden de in de woning geïnvesteerde gelden nog redelijkerwijs identificeerbaar in het vermogen van partijen aanwezig zijn, en heeft het hof niet voldoende gemotiveerd waarom deze gelden niet meer identificeerbaar zouden zijn.

Deze klacht slaagt niet. Uit hetgeen de A-G hiervoor schreef, volgt dat niet onbegrijpelijk is het oordeel van het hof dat de vergoeding niet als zodanig in het vermogen is te identificeren.

Onderdeel 4 klaagt allereerst dat onbegrijpelijk is het oordeel van het hof dat de vrouw onvoldoende specifiek heeft gesteld dat aan de voorwaarden van artikel 6:212 BW is voldaan.

Ook klaagt het onderdeel dat onjuist en/of onbegrijpelijk is het oordeel van het hof, dat het niet de ontbinding van de gemeenschap maar het wegvallen van het verknochte karakter van de gelden is dat ertoe leidt dat deze in de gemeenschap vallen en dat dit maakt dat geen sprake is van een verarming van de vrouw enerzijds en een verrijking van de gemeenschap anderzijds, laat staan dat deze verrijking ongerechtvaardigd is. Indien geen vergoedingsrechten zouden ontstaan is (zonder nadere motivering) niet in te zien waarom geen sprake zou zijn van een verarming van de vrouw enerzijds en verrijking van de gemeenschap anderzijds en waarom dat niet ongerechtvaardigd zou zijn.

Deze klachten slagen. Uitgaande van het oordeel van het hof dat geen vergoedingsrechten ontstaan (zoals hiervoor bleek slaagt de tegen dit oordeel gerichte klacht van onderdeel 2B), is gelet op hetgeen de vrouw heeft aangevoerd inderdaad onbegrijpelijk dat zij onvoldoende specifiek zou hebben gesteld dat aan de voorwaarden van artikel 6:212 BW is voldaan. De vrouw heeft immers gesteld dat de gemeenschap is verrijkt met een bate, en dat zij door het ontbreken van de vergoeding is verarmd en dat deze verrijking ongerechtvaardigd is met name doordat haar schade ook na ontbinding van de huwelijksgemeenschap voortduurt. Ook is niet begrijpelijk het oordeel van het hof dat het wegvallen van het verknochte karakter van de gelden ertoe leidt dat deze in de gemeenschap vallen, en dat dit maakt dat geen sprake is van een verarming van de vrouw en verrijking van de gemeenschap, laat staan dat deze ongerechtvaardigd is. Zoals hiervoor reeds bleek, geeft de A-G er de voorkeur aan om aan te nemen dat bij besteding van verknochte gelden ten behoeve van de gemeenschap in beginsel reeds vergoedingsrechten ontstaan. Daaraan ligt dezelfde gedachte ten grondslag als bij het leerstuk van ongerechtvaardigde verrijking, namelijk dat door de vermogensverschuiving de gemeenschap wordt verrijkt en de andere echtgenoot wordt verarmd en dat de andere echtgenoot daarvoor moet worden gecompenseerd. Indien er reeds vergoedingsrechten ontstaan, hoeft aan de vraag of (ook) sprake is van ongerechtvaardigde verrijking niet te worden toegekomen. Indien er echter geen vergoedingsrechten ontstaan, dan zou de grondslag voor een vergoeding dus wel degelijk ongerechtvaardigde verrijking kunnen zijn. Het hof heeft een en ander miskend, althans het oordeel van het hof is niet voldoende begrijpelijk gemotiveerd.

Conclusie

De conclusie strekt tot vernietiging en verwijzing.

Instantie: Parket bij de Hoge Raad

Datum uitspraak: 06-03-2026

ECLI: ECLI:NL:PHR:2026:235

Zaaknummer: 25/02046

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Betrokkene is vanwege haar dementie wilsonbekwaam en niet in staat haar financiële en niet-financiële belangen zelf te behartigen. Daarom worden alle goederen onder bewind gesteld en wordt een bewindvoerder en mentor benoemd. De kantonrechter oordeelt dat een professionele bewindvoerder het beste de financiële belangen van betrokkene kan behartigen. De uitgesproken voorkeur voor de in het levenstestament gemachtigde persoon wordt niet meegenomen, omdat betrokkene wilsonbekwaam is en tijdens de zitting geen duidelijke antwoorden kon geven.

Feiten en omstandigheden

Betrokkene is een 91-jarige vrouw met een beperkt sociaal netwerk, waartoe onder meer persoon B behoort. In 2020 heeft zij een levenstestament laten opstellen, waarin zij expliciet heeft vastgelegd dat haar belangen overeenkomstig dit document moeten worden behartigd. Persoon B is daarin aangewezen als medisch gevolmachtigde.

In oktober 2025 is bij betrokkene een uitgebreide neurocognitieve stoornis vastgesteld, waarschijnlijk ziekte van Alzheimer, gepaard gaand met achterdocht en zorgmijddend gedrag. In december 2025 is tevens de diagnose dementie gesteld, waarna een rechterlijke machtiging tot opname is verleend en betrokkene in een verpleeghuis is opgenomen.

De zorginstelling verzoekt instelling van bewind en mentorschap. Aanleiding vormen onder meer zorgen van de casemanager dementie over de rol van persoon B die toegang heeft tot de financiën van betrokkene. Volgens de casemanager is de relatie tussen betrokkene en persoon B ernstig verstoord en is sprake van wederzijds wantrouwen en verbale agressie. Daarnaast bestaan zorgen over mogelijke financiële onregelmatigheden en overbelasting bij persoon B.

Persoon B betwist deze zorgen en stelt dat zij in het belang van betrokkene handelt, zonder eigen financieel gewin. Zij benadrukt het bestaan van het levenstestament. Tijdens de zitting bleek betrokkene nauwelijks in staat tot een coherent gesprek; zij gaf wel aan geen inmenging

te wensen en dat persoon B haar belangen moet blijven behartigen.

Verzoeken

Verzocht worden onderbewindstelling, instelling van mentorschap en benoeming van een bewindvoerder en mentor ten behoeve van betrokkene

Beoordeling en motivering

Op grond van artikel 1:431 BW kan een bewind worden ingesteld indien een meerderjarige door zijn lichamelijke of geestelijke toestand niet in staat is zijn financiële belangen behoorlijk te behartigen. Daarnaast biedt artikel 1:450 BW de mogelijkheid tot instelling van mentorschap voor niet-financiële belangen. Bij de benoeming van een bewindvoerder of mentor dient de rechter in beginsel de uitdrukkelijke voorkeur van betrokkene te volgen, tenzij gegronde redenen zich daartegen verzetten (art. 1:435 lid 3 en 1:452 BW).

De kantonrechter stelt vast dat betrokkene wegens dementie wilsonbekwaam is en niet in staat is haar financiële belangen te behartigen, zodat is voldaan aan de wettelijke criteria voor onderbewindstelling. Het beroep van belanghebbende (persoon B) op het levenstestament slaagt niet, nu daarin slechts een medische volmacht is opgenomen en geen regeling voor financiële belangen.

Ten aanzien van de benoeming oordeelt de kantonrechter dat er gegronde redenen zijn om af te wijken van de (veronderstelde) voorkeur voor persoon B. Daarbij weegt mee dat persoon B zonder adequate verantwoording geldbedragen heeft opgenomen, onvoldoende transparantie betrachtte over financiële handelingen en zich niet coöperatief opstelde. Tevens bestaan zorgen over de relatie met betrokkene en mogelijke beïnvloeding.

Gelet hierop acht de kantonrechter de belangen van betrokkene het best gewaarborgd door benoeming van een onafhankelijke, professionele bewindvoerder. De voorgestelde professionele partij wordt daarom tot bewindvoerder benoemd.

De kantonrechter stelt voorts vast dat betrokkene wegens haar geestelijke toestand niet in staat is haar niet-financiële belangen te behartigen, zodat is voldaan aan de wettelijke criteria voor instelling van mentorschap. Hoewel in beginsel de voorkeur van betrokkene leidend is, ziet de kantonrechter gegronde redenen om af te wijken van de (veronderstelde) voorkeur voor persoon B, mede omdat betrokkene wilsonbekwaam is en zij tijdens zitting nauwelijks aanspreekbaar was.

Daarnaast weegt zwaar dat persoon B heeft aangegeven geen mentorschap te willen vervullen indien een professionele bewindvoerder wordt benoemd en zich in dat geval geheel te willen

terugtrekken. Deze houding, in combinatie met de eerder vastgestelde zorgen over haar rol en opstelling, maakt dat de belangen van betrokkene onvoldoende gewaarborgd zijn bij benoeming van persoon B.

De kantonrechter oordeelt daarom dat benoeming van een onafhankelijke, professionele mentor in het belang van betrokkene is. De voorgestelde professionele partij wordt tot mentor benoemd. De in het levenstestament opgenomen medische volmacht komt daarmee te vervallen.

Conclusie

De verzoeken worden toegewezen. De kantonrechter stelt alle goederen van betrokkene onder bewind en benoemt een professionele bewindvoerder. Voorts wordt een mentorschap ingesteld. Daarnaast worden de beloningen voor de aanvangswerkzaamheden en de jaarlijkse werkzaamheden van de bewindvoerder en mentor vastgesteld conform de Regeling beloning curatoren, bewindvoerders en mentoren.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 04-03-2026

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2026:2280

Zaaknummer: 12029922 GZ VERZ 25-10300

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Internationale kinderontvoering. In 2024 vertrok de moeder met de kinderen van Chili naar Nederland. De vader stelde dat sprake was van ongeoorloofde achterhouding. De rechtbank oordeelt dat hij zijn gezagsrecht niet daadwerkelijk uitoefende. Daarom is geen sprake van ongeoorloofde vasthouding in de zin van artikel 3 van het Haags Kinderontvoeringsverdrag en wordt het verzoek van de vader tot teruggeleiding afgewezen.

Feiten en omstandigheden

De vader en de moeder hebben een affectieve relatie gehad en zijn ouders van twee minderjarige kinderen. Beide ouders hebben de Chileense nationaliteit, de moeder heeft daarnaast ook de Nederlandse nationaliteit.

Na de beëindiging van de affectieve relatie tussen partijen in 2022 zijn de vader en moeder in januari 2023 met de twee minderjarige kinderen naar Chili vertrokken. In mei 2023 is in Chili op verzoek van de vader een voorlopige omgangsregeling vastgesteld. Op 31 augustus 2023 verleende de vader bij notariële volmacht toestemming voor onbeperkt reizen van de kinderen met de moeder, met expliciete uitsluiting van een permanente verhuizing. In september 2023 escaleert de situatie: de moeder doet aangifte van huiselijk geweld, hetgeen door de vader als vals wordt bestempeld; de vader vertrekt naar Spanje. Hij keert eind 2023 terug. De moeder vertrekt op 16 juli 2024 met de kinderen naar Nederland. De vader trekt op 9 mei 2025 de eerder verleende toestemming in en stelt dat vanaf dat moment sprake is van ongeoorloofde achterhouding. Niet in geschil is dat de ouders het gezamenlijk gezag over minderjarige 1 hebben. Tussen de ouders is wel in geschil of de vader (naar Chileens recht) mede met het gezag over minderjarige 2 was (en is) belast. De moeder voert aan dat de vader sinds september 2023 geen contact meer heeft onderhouden, geen invulling heeft gegeven aan zijn zorg- en opvoedingstaken en geen informatie heeft ingewonnen over het welzijn van de kinderen. Zij stelt onder moeilijke omstandigheden alleen voor de kinderen te hebben gezorgd in Chili en dat ze gespaard heeft voor terugkeer naar Nederland. Deze stellingen worden ondersteund door verklaringen van familieleden van vaderszijde, waaruit tevens volgt dat de

vader geen alimentatie betaalde en instemde met terugkeer naar Nederland.

De vader erkent zijn vertrek naar Spanje en het staken van alimentatiebetalingen na korte tijd, maar betwist het ontbreken van contact en stelt meerdere e-mails te hebben gestuurd. Deze zijn niet overlegd.

Verzoek

De vader verzoekt de rechtbank te bevelen dat de minderjarigen uiterlijk 1 december 2025 terugkeren naar hun gewone verblijfplaats in Chili. Primair verlangt hij dat de moeder de kinderen aan hem afgeeft. Subsidiair verzoekt hij te bepalen dat de moeder de kinderen zelf naar Chili terugbrengt, naar hun (voormalige) woonadres.

Voor het geval de moeder hieraan geen gehoor geeft, verzoekt de vader te bepalen dat zij de kinderen op eerste verzoek, voorzien van geldige reisdocumenten, aan hem overdraagt, zodat hij zelfstandig de terugleiding kan verzorgen. Daarnaast verzoekt hij de rechtbank een passende beslissing te nemen, met uitvoerbaarverklaring bij voorraad en veroordeling van de moeder in de kosten.

Beoordeling en motivering

De rechtbank heeft rechtsmacht (zie HR 9 december 2011, ECLI:NL:HR:2011:BU2834) en de rechtbank Den Haag is bevoegd.

De rechtbank beoordeelt of sprake is van een ongeoorloofde overbrenging of vasthouding in de zin van artikel 3 van het Haagse Verdrag inzake de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen van 25 oktober 1980 (Haags Kinderontvoeringsverdrag). Daarvan is sprake indien een kind wordt overgebracht of niet terugkeert in strijd met een gezagsrecht dat daadwerkelijk werd uitgeoefend ten tijde van de overbrenging of vasthouding.

De rechtbank stelt voorop dat voor 'daadwerkelijke uitoefening' van gezag niet vereist is dat een ouder het kind feitelijk verzorgt en opvoedt. Onder verwijzing naar het arrest van de Hoge Raad van 20 oktober 2006 (ECLI:NL:HR:2006:AY7937) geldt dat voldoende is dat de ouder blijkt geeft zich de belangen van het kind aan te trekken.

In deze zaak oordeelt de rechtbank dat de vader, ook indien hij naar Chileens recht mede met het gezag over beide kinderen was belast, dit gezag niet daadwerkelijk uitoefende ten tijde van de gestelde ongeoorloofde achterhouding. Daarbij weegt mee dat de vader sinds zijn vertrek naar Spanje in september 2023 geen contact heeft gehad met de kinderen en evenmin bij de moeder heeft geïnformeerd naar hun welzijn of belangrijke gebeurtenissen in hun leven. Ook

heeft hij de moeder niet geïnformeerd over zijn vertrek en hij heeft slechts gedurende korte tijd financieel bijgedragen aan de verzorging en opvoeding van de kinderen.

Dat de vader na zijn terugkeer een procedure tot vaststelling van omgang is gestart, acht de rechtbank onvoldoende om aan te nemen dat hij zich daadwerkelijk de belangen van de kinderen heeft aangetrokken, mede omdat hij niet eerst heeft getracht in onderling overleg tot afspraken te komen. De rechtbank concludeert dat, mocht de vader naar Chileens recht het gezag hebben, er geen sprake is van daadwerkelijke uitoefening van gezag.

Conclusie

De rechtbank wijst het verzoek van de vader tot teruggeleiding van de minderjarigen naar Chili af, wijst het meer of anders verzochte af en bepaalt dat iedere partij de eigen proceskosten draagt.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 05-02-2026

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2026:4629

Zaaknummer: C/09/695031 / FA RK 25-8838

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Prejudiciële vragen aan de Hoge Raad over benoeming voogd alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv).

Feiten en omstandigheden

Nidos en de bijzondere curator zijn in de gelegenheid gesteld om schriftelijk te reageren op het voornemen van de rechtbank om prejudiciële vragen te stellen aan de Hoge Raad. In deze reactie benadrukt Nidos dat de rol van de voogd voor amv's een middel is om de rechten van amv's, waaronder het participatierecht, te waarborgen, bevorderen en beschermen. Snelle toewijzing van een voogd is noodzakelijk. Een kindgesprek, kort na aankomst, over het verzoek tot benoeming van Nidos als voogd dient niet het belang van het kind. Nidos beschikt niet over deskundigheid om te weten welk land welke documenten gebruikt, wanneer een kind daar aanspraak op kan maken en om te beoordelen of documenten echt zijn. Nidos verwacht minimaal zes maanden nodig te hebben voor een opdracht tot meer informatie. Volgens Nidos leent een voogdijverzoek ten aanzien van een amv van buiten de EU zich voor onmiddellijke toewijzing als bedoeld in artikel 800 lid 1 Rv. De beschikbaarheid van contactgegevens van de ouders maakt volgens Nidos niet dat ouders op afstand hun gezag kunnen uitoefenen. Zij overzien slecht wat hun kind in Nederland aantreft, hoe het zich ontwikkelt, welke behoefte het heeft, hoe daarin voorzien moet worden en of hulpverlening passend is voor hun kind. Het lukt Nidos daarnaast vaak niet direct of helemaal niet om contact met ouders te krijgen. Oproeping via de *Staatscourant* of betekening van stukken in het buitenland levert langdurige vertraging op en heeft een kostenverhogend effect. Het kan tevens risico's voor achtergebleven familieleden of het kind meebrengen om stukken te betekenen in het land van herkomst.

Vragen

Zowel de bijzondere curator als Nidos verzetten zich niet tegen zowel het voornemen tot het stellen als de inhoud van de vragen en daarom stelt de rechtbank de volgende vragen aan de Hoge Raad:

Welke onderbouwing van het verzoekschrift tot benoeming, al dan niet gestaafd met

(officiële) documenten, mag de rechter in de fase van recent verblijf van de minderjarige in Nederland van Nidos verwachten afgezet tegen het belang om snel te beslissen? Welke moeite moet Nidos hebben gedaan om aan documenten te komen?

Is een verzoek van Nidos om op grond van artikel 1:253q en r BW over een amv van buiten de EU tot voogd benoemd te worden een verzoek als bedoeld in artikel 800 lid 1 Rv dat voor onmiddellijke toewijzing gereed is?

Maakt het daarbij uit of van ouders verblijfs- of contactgegevens bekend zijn buiten Europa?

Wanneer brengt de beschikbaarheid van contactgegevens van ouders mee dat zij in de mogelijkheid zijn hun gezag uit te oefenen?

Wat kan, als het antwoord op vraag 2 ontkennend is, van de rechtspraak worden verwacht waar het de oproep van de ouders voor een mondelinge behandeling betreft als er:

a. (nog) geen contactgegevens bekend zijn, moet dan toch een oproeping via de *Staatscourant* plaatsvinden (met een oproeptermijn van drie maanden)?

b. contactgegevens van (de) ouder(s) bekend zijn in een land buiten de EU, moet dan op reguliere wijze betekening plaatsvinden in het buitenland (hetgeen een tijdrovende aangelegenheid kan zijn)?

Moeten de minderjarigen in alle gevallen in de gelegenheid worden gesteld hun mening kenbaar te maken door middel van een oproep voor een kindgesprek?

Luidt het antwoord op vraag 5 anders als de minderjarige een verklaring heeft getekend waaruit blijkt dat hij/zij geïnformeerd is over de mogelijkheid op een kindgesprek te komen en daarvan afziet?

Conclusie

De rechtbank houdt iedere verdere beslissing aan in afwachting van het antwoord van de Hoge Raad.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 12-03-2026

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2026:1024

Zaaknummer: C/16/602078 / FO RK 25-1373

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Kort geding in een familiezaak. De kinderen wonen bij de moeder en zien de vader niet meer. Er is sprake van ouderverstoting. Pogingen tot contactherstel zijn op niets uitgelopen. De hulpverlening staat een traject voor van ‘kleine stapjes’ waarbij geprobeerd wordt de symbiotische relatie los te weken en staat niet achter een traject van losbreken. De voorzieningenrechter gaat hier niet in mee en vertrouwt de kinderen voorlopig toe aan de vader. Alle andere mogelijkheden zijn niet werkbaar.

Feiten en omstandigheden

Ouders zijn getrouwd geweest en hebben twee kinderen, die bij de moeder wonen. De ouders hebben gezamenlijk gezag, en de kinderen staan onder toezicht. De rechtbank heeft een zorgregeling vastgesteld, hieraan wordt door de moeder geen uitvoering gegeven. Ook niet na een schriftelijke aanwijzing hiertoe door de gecertificeerde instelling (GI). Sinds 2022 is tussen vader en kinderen geen contact, behoudens drie contactmomenten onder begeleiding.

Verzoeken

De vader vordert in kort geding voordeling van de GI om: direct uitvoering te geven aan de zorgregeling, regie uit te oefenen in de zin van direct doorpakken met contactherstel zonder verdere kleine stapjes, te zorgen dat hulpverlening de omgang begeleidt met als doel normalisering en niet verder onderzoek, op te bouwen naar een week-op-week-af regeling en een dwangsom voor elke dag dat de GI in gebreke blijft de rechterlijke beschikking over de zorgregeling uit te voeren. Ook jegens Spoor030 vordert vader direct uitvoering te geven aan de hulpverleningsopdracht en een dwangsom voor elke dag dat zij in gebreke blijft de rechterlijke beschikking over de zorgregeling uit te voeren. Tot slot vordert vader veroordeling van de moeder om direct uitvoering te geven aan de zorgregeling, de kinderen op de door de GI bepaalde omgangsmomenten bij vader te brengen en halen, de bekrachtigde schriftelijke aanwijzing na te komen en verschillende dwangsommen bij in gebreke blijven hiervan. Subsidiair vordert vader te bepalen dat de kinderen voorlopig aan vader worden toevertrouwd.

Beoordeling en motivering

De voorzieningenrechter oordeelt dat vader inderdaad een spoedeisend belang heeft en dat de minderjarigen voorlopig worden toevertrouwd aan de vader. Er is vrijwel geen contact geweest met vader en inmiddels is sprake van ouderverstoting. In rapportages wordt een symbiotische relatie beschreven tussen de minderjarigen onderling én tussen de kinderen en de moeder waardoor grote zorgen bestaan over de identiteitsontwikkeling van de kinderen. De hulpverlening staat een traject voor van losweken en niet van losbreken. De voorzieningenrechter ziet echter geen andere mogelijkheid.

Een van de mogelijkheden om de situatie te doorbreken is om de kinderen uit huis te plaatsen, ieder op een neutrale plek en op een behoorlijke afstand van beide ouders. Een verzoek hiertoe ligt echter niet voor en de rechter kan niet ambtshalve een machtiging uithuisplaatsing afgeven. Ook doorgaan met contactherstel is een optie. Met deze methode wordt alleen feitelijk doorgedaan op de manier zoals nu al heel lang zonder succes geprobeerd. Ook het opleggen van dwangsommen ziet de voorzieningenrechter niet als werkbare optie. De kinderen zelf zijn weigerachtig om naar de vader te gaan en niet kan worden gevraagd de kinderen (steeds) met geweld bij de vader te brengen. Ophouden met contactherstel is ook een mogelijkheid. Geen van de aanwezigen was daar echter voorstander van. De enige optie is daarom voorlopige toevertrouwing aan de vader. Vanuit de plaatsing bij vader, eventueel te effectueren met behulp van de politie, kan de symbiotische relatie met de moeder worden doorbroken, vindt contactherstel met de vader plaats en kan worden bekeken hoe een zorgregeling met de moeder kan worden vormgegeven. Rekening moet worden gehouden met grote weerstand bij de kinderen en dus is een goede voorbereiding noodzakelijk. De GI krijgt opdracht hier een plan voor op te stellen en uit te voeren.

De GI staat niet achter deze optie, omdat zij niet actief trauma willen toevoegen aan de kinderen. De voorzieningenrechter stelt echter dat ook de weg die de GI voorstaat, namelijk die van het losweken, trauma toevoegt aan de kinderen. Bovendien verwacht de rechter dat de traumatische situatie bij losbreken minder lang zal duren dan bij losweken. Voordeel daarvan is dat de kinderen in elk geval tijdelijk uit de invloedssfeer van hun moeder zullen zijn. Het nadeel dat dit alles averechts uitpakt en de kinderen hun vader nooit meer willen zien is meegewogen. Vader denkt dat dit zal meevallen en anders er in ieder geval duidelijkheid is.

Conclusie

De voorzieningenrechter vertrouwt de minderjarigen voorlopig toe aan de vader en veroordeelt iedere partij de eigen kosten te dragen.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 19-02-2026

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2026:803

Zaaknummer: 605581 KG ZA 26-20

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Geen mogelijkheid voor contactherstel met vader, al is het op termijn in het belang van het kind. De 4-jarige minderjarige weet (nog) niet wie haar vader is en dient hier eerst over geïnformeerd te worden.

Feiten en omstandigheden

Ouders hebben een minderjarig kind van 4 jaar oud. Vader heeft geen gezag of contact met de minderjarige. De minderjarige weet niet wie haar vader is en denkt op dit moment dat dit de, nu inmiddels, ex-partner van de moeder is. In de bestreden beschikking van de rechtbank zijn de verzoeken van vader afgewezen wat betreft het verkrijgen van gezag en het vaststellen van een omgangsregeling. Hier ziet het geschil op dat voorligt in incidenteel hoger beroep.

Beoordeling en motivering

Het hof begint bij de omgangsregeling. Samen met de Raad voor de Kinderbescherming (de raad) is het van oordeel dat het niet in het belang is van de minderjarige om op dit moment een begin te maken met contactherstel. Hoewel hier wel op termijn aan moet worden gewerkt, ziet het hof nu geen mogelijkheid om een traject begeleide omgang vast te stellen omdat moeder via monde van haar advocaat aangeeft hiermee niet in te stemmen. Een traject is wel de aangewezen weg volgens het hof, omdat de minderjarige nog niet weet wie haar vader is. Het hof is van oordeel dat er eerst statusvoorlichting dient plaats te vinden. Het hof benadrukt het belang hiervan voor de identiteitsontwikkeling van de minderjarige alsook dat dit negatieve gevolgen kan hebben en voor verwarring kan zorgen als dit niet binnenkort gebeurt. Het is zorgelijk dat dit nog niet heeft plaatsgevonden gezien het belang in 2023 door de raad met moeder is besproken. Omdat moeder niet verschenen is ter zitting is het niet mogelijk geweest voor het hof om dit met haar te bespreken. Gezien het feit dat moeder in de afgelopen periode intensieve hulpverlening heeft ontvangen wat haar functioneren heeft versterkt gaat het hof ervan uit dat moeder op korte termijn statusvoorlichting zal gaan geven en doet nadrukkelijk beroep op de moeder om dit te doen.

Wat betreft het ouderlijk gezag, overweegt het hof in overeenstemming met het raadsrapport dat de minderjarige klem en verloren zal raken bij gezamenlijk gezag. Ouders staan lijnrecht

tegenover elkaar, kunnen niet constructief communiceren en zijn negatief over elkaar. Ook speelt mee dat er nog geen statusvoorlichting is geweest en er op dit moment geen zicht is op contactherstel tussen de vader en de minderjarige. Het zal verwarrend zijn voor de minderjarige en moeilijk zijn voor de vader bij gebrek aan contact en informatie als vader gezagsbeslissingen moet nemen voor de minderjarige.

Conclusie

Het hof bekrachtigt de bestreden beschikking voor wat betreft de afwijzing van het verzoek van de vader tot het gezag en de omgangsregeling.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 03-12-2025

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2025:2709

Zaaknummer: 200.344.771/01

Wetsartikelen:

RECHTSPRAAK

Verzoek vaststelling omgangsregeling met halfzusje door voogd afgewezen omdat het niet in het belang van halfzusje zou zijn.

Feiten en omstandigheden

De gecertificeerde instelling (GI) is benoemd tot voogd over de minderjarige van 17 jaar oud sinds het ouderlijk gezag van de moeder is beëindigd. De minderjarige woont niet meer bij de moeder. De minderjarige heeft een halfzusje van 5 jaar die meervoudig gehandicapt is en veel zorg nodig heeft.

De voogd verzoekt een omgangsregeling tussen de halfzussen eens in de twee weken, waarbij de moeder in de buurt aanwezig is voor de zorg van het halfzusje en waarbij het wenselijk is als er een neutrale derde begeleidt. De moeder verzoekt de rechtbank de voogd niet-ontvankelijk te verklaren of anders het verzoek af te wijzen.

Beoordeling en motivering

De rechtbank stelt voorop dat op grond van artikel 1:377e BW een voogd de rechter kan verzoeken een omgangsregeling vast te stellen voor een minderjarige waarover zij de voogdij heeft. Deze bevoegdheid volgt uit een arrest van de Hoge Raad, waarbij de overweging zo ruim is geformuleerd dat ook een GI een dergelijk verzoek kan doen.

De rechtbank is van oordeel dat voldoende is komen vast te staan dat er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking tussen de halfzussen. Het halfzusje is geboren in het gezin waar de minderjarige deel van uitmaakte, zij hebben dezelfde moeder, en hebben bij elkaar in huis gewoond tot een jaar geleden. Het argument van moeder dat de minderjarige niet of nauwelijks naar haar halfzusje omkeek maakt het niet anders. De minderjarige heeft na haar vertrek een felicitatie gestuurd voor de verjaardag en moeder heeft ook foto's en filmpjes gestuurd. Dat er geen contact is geweest lijkt voor de rechtbank vooral gelegen in de zeer slechte verstandhouding tussen de minderjarige en haar moeder.

Vervolgens maakt de rechtbank een belangenafweging, waarbij de belangen van de beide halfzussen vooropstaan. De rechtbank houdt daarbij rekening met het feit dat moeder het

moeilijk vindt de wens van de minderjarige om contact te hebben met haar halfzusje serieus te nemen vanwege de eerdere gedragingen van de minderjarige. Alle belangen afwegende wordt het verzoek van de voogd afgewezen, met name gezien de jonge leeftijd van het halfzusje en haar algehele kwetsbaarheid vanwege haar beperkingen. De rechtbank kan niet vaststellen of contactherstel in het belang is van het halfzusje, omdat onduidelijk is of zij hier behoefte aan heeft en omdat nader onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming vanwege de naderende meerderjarigheid van de minderjarige niet haalbaar is. Daarbij zijn er vragen over de praktische uitvoerbaarheid van contactherstel en zorgen over mogelijke spanningen daarbij tussen de moeder en de minderjarige, wat zou kunnen leiden tot een loyaliteitsconflict bij het halfzusje. Al met al is het nu niet in het belang van het halfzusje. Hoewel het nu te vroeg is, acht de rechtbank het wel belangrijk dat er op termijn wordt onderzocht of contactherstel mogelijk is.

Conclusie

De rechtbank wijst het verzoek voor een omgangsregeling af.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 05-03-2026

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2026:1727

Zaaknummer: C/05/461717 / FA RK 26-108

Wetsartikelen: